

CAN rapport
246

Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001-2025

Björn Trolldal

C.A.N

CENTRALFÖRBUNDET
FÖR ALKOHOL- OCH
NARKOTIKAUPPLYSNING

Förord

Monitormätningarnas huvudsyfte är att beräkna den totala alkohol- och tobakskonsumtionen i Sverige, där både registrerade och oregistrerade källor inkluderas i beräkningarna.

Mätningarna startades i juni år 2000 och har sedan dess pågått kontinuerligt. Antalet personer som deltagit i mätningarna sedan starten uppgår till 460 000. CAN har varit ansvariga för Monitormätningarna sedan 2013. Den delen av Monitormätningarna som rör alkohol finansieras av Systembolaget.

I denna rapport presenteras aktuella beräkningar av den totala alkoholkonsumtionen i Sverige samt de olika registrerade och oregistrerade delmängderna till och med 2025. Beräkningarna redovisas för hela perioden 2001–2025, men med fokus på utvecklingen under 2025 jämfört med 2024. Dessutom redovisas förändringar mellan åren 2025 och 2019.

Rapporten har författats av Björn Trolldal. Ida Ömalm Ronvall har språkgranskat och korrekturläst. Även Julia Ekberg har på olika sätt bidragit till rapporten.

CAN vill passa på att tacka alla som har medverkat i Monitormätningarnas frågeundersökning eller som på annat sätt har bidragit till mätningarnas genomförande under åren.

CAN är ett nationellt kompetenscentrum som tar fram och sprider kunskap om alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar. Vi följer konsumtions- och skadeutvecklingen genom undersökningar och forskning. Myndigheter och organisationer använder kunskap från CAN som underlag för beslut och insatser. Vi är en del av civilsamhället och i vår styrelse finns representanter för våra medlemsorganisationer. Där finns även olika myndigheter representerade.

Stockholm, oktober, 2026

Charlotta Rehnman

Direktör CAN

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Summary.....	10
Inledning	16
Bakgrund	16
Rapportens disposition	16
Registrerad försäljning av alkoholdrycker	17
Oregistrerad anskaffning av alkohol.....	18
Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands.....	19
Förändrad metodik i undersökningen	19
Resultat.....	20
Inledning.....	20
Registrerad, oregistrerad och total alkoholanskaffning.....	20
De olika anskaffningskällornas andelar av respektive dryck.....	28
Dryckernas andelar av respektive anskaffningskälla	29
Registrerad och oregistrerad anskaffning av respektive dryck	30
De olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen	35
Typ av dryck och anskaffningskälla.....	36
Tabeller som endast redovisas i tabellbilagan.....	38
Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands.....	38
Nordisk gränshandel med alkohol i Sverige	40
Avslutande sammanfattning.....	42
Referenser.....	43
Bilaga 1: Material och metod.....	46

CAN – Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Citera gärna som: Trolldal B (2026). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2025. CAN Rapport 246. Stockholm: CAN – Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

ISBN 978-91-7278-393-5
URN urn:nbn:se:can-2026-10

Sammanfattning

I Monitormätningarna summeras den registrerade delen av alkoholskaffningen med den oregistrerade delen för att på det sättet ge en samlad bild av den totala konsumtionen i landet.

Den registrerade delen omfattar den alkohol som säljs via de registrerade försäljningskanalerna:

- Systembolaget
- Restauranger
- Livsmedelsbutiker
- Gårdsförsäljning (sedan juni 2025)

Den oregistrerade delen består av:

- Alkohol som tas in i landet i samband med resor
- Hemtillverkning
- Köp av smugglad alkohol
- Köp via internet (Systembolagets försäljning online ingår dock i den registrerade försäljningen)

För att kartlägga den oregistrerade delen av alkoholkonsumtionen genomförs frågeundersökningar riktade till ett representativt urval av befolkningen i åldrarna 17–84 år. Sedan årsskiftet 2019/2020 har alla som ingår i urvalet och har en mobiltelefon möjlighet att besvara enkäten via ett digitalt formulär, tillgängligt via en sms-länk. De som inte besvarar enkäten digitalt, eller bara har fast telefon, kontaktas i stället via telefon för en intervju.

I den här rapporten presenteras aktuella beräkningar av den totala alkoholkonsumtionen samt dess registrerade och oregistrerade delar fram till och med 2025. Tyngdpunkten ligger på uppgifter för åren 2024 och 2025 samt för perioden med den nya metodiken 2019–2025.

I rapporten redovisas även förändringar av de olika delmängderna under 2025 jämfört med 2024. Den beräknade konsumtionen anges i, eller är baserad på, liter ren (100 %) alkohol per invånare 15 år och äldre.

Den totala alkoholkonsumtionen 2025

Sammanfattningsvis minskade den totala konsumtionen med 2,7 procent under 2025 jämfört med 2024. Under 2025 uppgick konsumtionen till 8,16 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Jämfört med 2019 motsvarar detta en minskning med 9,1 procent.

I början av pandemin, år 2020 sjönk konsumtionen kraftigt, men steg sedan i slutet av pandemin och året efter. Under de tre senaste åren, 2023–2025, har dock konsumtionen minskat med i genomsnitt 2,7 procent per år.

Den registrerade försäljningen minskade med 2,5 procent under 2025 jämfört med 2024. Jämfört med 2019 var den registrerade försäljningen däremot i stort sett oförändrad och ökade endast marginellt, med 0,1 procent.

Den oregistrerade konsumtionen minskade med 4,4 procent under 2025 jämfört med 2024. Jämfört med 2019 har den oregistrerade delen minskat med 44,7 procent. Nedgången förklaras av att både resandeförseln och köp av smugglad alkohol var lägre under 2025 än 2019.

År 2025 stod den registrerade konsumtionen 87,5 procent av den totala konsumtionen, medan den oregistrerade andelen uppgick till 12,5 procent, se tabell 1.

Tabell 1. Den totala konsumtionen i ren alkohol per invånare 15 år och äldre, samt andelarna registrerad och oregistrerad konsumtion åren 2019, 2024 och 2025.

				Förändring	
	2019	2024	2025	2019–2025	2024–2025
Totalt	8,98	8,4	8,16	-9,1%	-2,7%
Andel registre- rad	79,5%	87,3%	87,5%	+8,0 procent- enheter	+0,2 procent- enheter
Andel oregi- strerad	20,5%	12,7%	12,5%	-8,0 procent- enheter	-0,2 procent- enheter

De registrerade delarna av konsumtionen

De registrerade delarna under 2025 jämfört med 2024

- Under 2025 uppgick den registrerade delen av konsumtionen till 7,15 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 2,5 procent jämfört med 2024.
- Både Systembolagets försäljning och försäljningen av folköl minskade något, medan restaurangförsäljningen ökade. Eftersom gårdsförsäljning blev tillåten först under 2025 är det inte möjligt att jämföra med 2024.
- Systembolagets försäljning minskade med 3,2 procent och försäljningen av folköl med 4,8 procent under 2025 jämfört med 2024.
- Restaurangförsäljningen ökade däremot med 2,5 procent.

De registrerade delarna under 2025 jämfört med 2019

- Under 2025 var den registrerade konsumtionen marginellt högre än 2019, mätt i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Ökningen uppgick endast 0,1 procent.
- Denna ökning berodde på att försäljningen både på Systembolaget och på restauranger steg. Jämfört med 2019 steg Systembolagets försäljning med 0,5 procent medan restaurangförsäljningen ökade med 8,2 procent.
- Däremot var försäljningen av folköl 24 procent lägre under 2025 jämfört med 2019, vilket är en del av en långsiktig nedgång.

De oregistrerade delarna av konsumtionen

De oregistrerade delarna under 2025 jämfört med 2024

- Under 2025 uppgick den oregistrerade delen av konsumtionen till 1,02 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, vilket motsvarar en minskning med 4,4 procent jämfört med 2024.
- Samtliga oregistrerade delmängder utom internethandeln minskade under 2025 jämfört med 2024. Internethandeln ökade däremot relativt kraftigt. Ökningen var 45,8 procent. Systembolagets försäljning online ingår dock inte i dessa beräkningar av internethandeln. Den ingår i Systembolagets registrerade försäljning.
- Resandeförseln minskade med 7,8 procent och köp av smugglad alkohol med knappt 30 procent.
- Den hemtillverkade alkoholen minskade med 6,2 procent.

De oregistrerade delarna under 2025 jämfört med 2019

- Konsumtionen av de oregistrerade delmängderna var 44,7 procent lägre 2025 jämfört med 2019.
- Den lägre nivån beror både på minskad resandeförsel och mindre köp av smugglad alkohol under perioden.
- Däremot ökade både köp via internet och hemtillverkning under samma period, se tabell 2.

De olika källornas andelar av den totala konsumtionen

De olika källornas andelar under 2025 jämfört med 2024

- Det skedde vissa förändringar i de olika källornas andelar av totalkonsumtionen 2025 jämfört med 2024, se tabell 2.
- Systembolagets andel uppgick till 71,7 procent, vilket är en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med 2024. Det är dock den näst största andelen av den totala konsumtionen som Systembolaget har haft sedan Monitormätningarna startade år 2001, bortsett från pandemiåren 2020 och 2021.
- Restaurangernas andel var 11,9 procent av den totala konsumtionen, en ökning med 0,6 procentenheter jämfört med 2024.
- Folkölsförsäljningen uppgick till 3,9 procent. Det är en minskning med 0,1 procentenheter.

- Gårdsförsäljningen blev tillåten i juni 2025. Försäljningen var dock relativt liten och dess andel uppgick till 0,02 procent av den totala konsumtionen under 2025.
- Resandeförselns andel var 6,9 procent. Det är en minskning med 0,4 procentenheter.
- Hemtillverkningens andel var 2,3 procent under 2025. Det är en knapp minskning jämfört med året innan.
- Köp av smugglad alkohol fortsatte att minska under 2025 och dess andel av den totala konsumtionen uppgick till 1,2 procent. Det är en minskning med 0,5 procentenheter.
- Andelen som bestod av köp via internet uppgick till 2,1 procent, vilket är en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med 2024.

De olika källornas andelar, under 2025 jämfört med 2019

- Under den här perioden har det skett relativt stora förändringar i de olika källornas andelar av den totala konsumtionen. Framför allt ökade Systembolagets andel, samtidigt som andelarna resandeförsel och köp av smugglad alkohol minskade, se tabell 2.
- Systembolaget andel ökade med 6,9 procentenheter under perioden.
- Restaurangernas andel ökade med 1,9 procentenheter samtidigt som folkölets andel minskade med 0,8 enheter.
- Resandeförselns andel minskade med 4,7 procentenheter och köp av smugglad alkohol minskade med 4,5 enheter.
- Internethandelns och hemtillverkningens andelar ökade med 0,8 respektive 0,3 procentenheter, se tabell 2.

Tabell 2. De olika källornas andelar av den totala konsumtionen åren 2019, 2024 och 2025, samt förändringar i procentenheter.

				Förändring i procentenheter	
Källa	2019	2024	2025	2019–2025	2024–2025
<u>Registrerade källor:</u>					
Systembolaget*	64,8%	72,0%	71,7%	6,9	-0,3
Restauranger	10,0%	11,3%	11,9%	1,9	0,6
Folkölsförsäljning	4,7%	4,0%	3,9%	-0,8	-0,1
Gårdsförsäljning**	---	---	0,0%	---	---
<u>Oregistrerade källor:</u>					
Resandeförsel	11,6%	7,3%	6,9%	-4,7	-0,4
Hemtillverkning	2,0%	2,4%	2,3%	0,3	-0,1
Köp via internet *	1,2%	1,4%	2,1%	0,8	0,7
Köp av smugglad alkohol	5,7%	1,6%	1,2%	-4,5	-0,5

* Systembolagets försäljning online ingår i Systembolagets registrerade försäljning.

**Gårdsförsäljning blev tillåten under 2025.

Förändringar i konsumtionen av olika dryckeskategorier

De olika dryckeskategoriernas andelar under 2025

- Vin var den dryck som det konsumerades mest av under 2025. Vinets andel av den totala konsumtionen uppgick till 43,0 procent av den totala konsumtionen, följt av starköl med 32,7 procent och spritdrycker med 18,2 procent.
- Folköl stod för 3,9 procent och cider för 2,3 procent, se tabell 3.
- Jämfört med 2024 ökade andelen starköl med 0,3 procentenheter samtidigt som vinets andel minskade med 0,3 procentenheter. Övriga förändringar var mindre, se tabell 3.

De olika dryckeskategoriernas andelar under perioden 2019–2025

- Rangordningen av dryckeskategoriernas andelar var oförändrad under hela perioden 2019–2025. Vin var den mest konsumerade drycken och cider den minst konsumerade.
- Däremot har andelarnas storlek varierat något under perioden även om förändringarna under perioden som helhet varit relativt små. Vinets andel ökade med 0,7 procentenheter, cider med 0,4 och starköl med 0,2 enheter. Folkölet minskade däremot med 0,8 procentenheter och sprit med 0,5 under perioden 2019–2025, se tabell 3.

Tabell 3. De olika dryckeskategoriernas andelar av den totala konsumtionen 2019, 2024 och 2025, samt förändringar i procentenheter.

Dryck				Förändring i procentenheter	
	2019	2024	2025	2019–2025	2024–2025
Vin	42,3%	43,2%	43,0%	0,7	-0,3
Starköl	32,5%	32,4%	32,7%	0,2	0,3
Spritdrycker	18,6%	18,3%	18,2%	-0,5	-0,1
Folköl	4,7%	4,0%	3,9%	-0,8	-0,1
Cider	1,9%	2,1%	2,3%	0,4	0,2

Dominerande drycker per källa under 2025

- Försäljningen av vin stod för 49,3 procent av Systembolagets försäljning och starköl för 31,3 procent, mätt i liter ren alkohol.
- Restaurangförsäljningen dominerades av starköl som stod för 58,8 procent av försäljningen, följt av vin med 28,4 procent.
- Sprit stod för 42,3 procent av resandeförseln och starköl för 30,9 procent.
- När det gäller hemtillverkningen var sprit störst med 43,3 procent och vin med 37,7 procent.
- Vin var störst i kategorin köp av smugglad alkohol med 44,0 procent.
- Inom internethandeln var vin störst, med en andel på 57,4 procent.
- Sprit var störst inom den nya gårdsförsäljningen med 46,7 procent.

Nordisk gränshandel i Sverige

Det förekommer norsk, finsk och dansk gränshandel med alkohol i Sverige. Denna handel domineras av norska invånare som reser till Sverige för att handla. Den norska gränshandeln uppgick under perioden 2022–2025 till i genomsnitt cirka 0,43 liter ren alkohol om året per invånare 15 år och äldre i Norge. Jämfört med perioden 2016–2019, då motsvarande nivå var 0,56 liter, innebär detta en minskning med cirka 23 procent. Resultaten visar således att gränshandeln visserligen har återhämtat sig efter pandemin, men att den fortfarande ligger under de nivåer som noterades åren före pandemin.

Under 2025 omfattade den norska gränshandeln 4,0 procent av Systembolagets försäljning. Den finska gränshandeln uppgick till 0,7 procent av försäljningen och den danska till 0,03 procent.

Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands

I rapporten hänvisas till två tidigare studier där omfattningen av utländska besökares köp av alkohol i Sverige, inklusive den norska gränshandeln, jämförts med uppskattningar av svenskars konsumtion utomlands. Resultaten visar att skillnaden mellan dessa två grupper var mycket liten, både under perioden 2017–2020 och under år 2022.

Några uppgifter om svenskars resande utomlands som kan användas i de här beräkningarna har ännu inte publicerats för 2025. Däremot finns två centrala variabler tillgängliga för 2025: nettot av svenskars utgifter i samband med resor utomlands och utländska besökares utgifter vid resor i Sverige. Därutöver har den norska gränshandeln med alkohol i Sverige för 2025 beräknats. Både dessa storheter låg på ungefär samma nivåer år 2025 som 2022. Detta talar för att resultaten från beräkningarna för 2022 med hög sannolikhet också gäller för 2025.

Slutsatsen av detta är att de i Monitormätningarna publicerade uppgifterna om den totala anskaffningen av alkohol i Sverige mycket väl kan användas som mått på svenskars totala konsumtion av alkohol, oavsett var den äger rum.

Summary

In the Monitor survey, the total alcohol consumption in Sweden is calculated by adding up the registered and unregistered shares of consumption.

The registered share consists of alcohol sold through the registered sales channels in Sweden:

- Systembolaget
- Restaurants
- Grocery shops
- Farm sales (since June 2025)

The unregistered share consists of:

- Travellers' import
- Homemade alcohol
- Purchases of smuggled alcohol
- Online purchases (Systembolaget's online sales are, however, included in the registered sales)

The unregistered share is mapped through questionnaire surveys aimed at a representative sample of the population aged 17–84 years. Since the turn of the year 2019/2020, everyone in the sample who has a mobile phone has been able to answer the survey through a digital form, accessed via a link sent by text message. Those who do not answer the survey digitally, or who only have a landline, are instead contacted by phone for an interview.

In this report, up-to-date calculations of total alcohol consumption and the registered and unregistered subcategories, up to and including the year 2025, are presented. The focus is on data for the years 2024 and 2025 and for the period 2019–2025, which is based on the new method.

Changes in the different subcategories in 2025 compared with 2024 are also presented. Consumption is presented in, or based on, litres of pure (100%) alcohol per inhabitant aged 15 years or above.

Total alcohol consumption 2025

In summary, it can be concluded that alcohol consumption decreased by 2.7% in 2025 compared with 2024. Consumption in 2025 was 8.16 litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years or above. Compared with 2019, consumption has decreased by 9.1%.

Registered sales decreased by 2.5% in 2025 compared with 2024. Compared with 2019 the registered sales were largely unchanged, with only a marginal increase of 0.1%.

The unregistered consumption decreased by 4.4% in 2025 compared with 2024. Compared with 2019, the unregistered share has decreased by 44.7%. The decrease is explained by lower levels of both travellers' import and purchases of smuggled alcohol in 2025 than in 2019.

The registered share of total consumption was 87.5% in 2025, and the unregistered share was 12.5%, see Table 1.

Table 1. Total consumption of pure alcohol per inhabitant aged 15 years or above and shares of registered and unregistered consumption for the years 2019, 2024 and 2025.

				Change	
	2019	2024	2025	2019–2025	2024–2025
Total	8,98	8,4	8,16	-9,1%	-2,7%
Share, registered	79,5%	87,3%	87,5%	+8,0 percentage points	+0,2 percentage points
Share, unregistered	20,5%	12,7%	12,5%	-8,0 percentage points	-0,2 percentage points

The registered shares of consumption

The registered shares in 2025 compared with 2024

- In 2025, the registered share of consumption totalled 7.15 litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years or older. This is a decrease by 2.5% compared with 2024.
- Both Systembolaget's sales and the sales of light beer decreased slightly, while restaurant sales increased. As farm sales were not permitted until 2025, no comparison with 2024 is possible.
- Systembolaget's sales decreased by 3.2% and the sales of light beer by 4.8% in 2025 compared with 2024.
- Restaurant sales, however, increased by 2.5%.

The registered shares in 2025 compared with 2019

- In 2025, the registered consumption was marginally higher than in 2019, based on litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years or older. The increase was only 0.1%.
- The increase was due to sales increasing at both Systembolaget and restaurants. Compared with 2019, Systembolaget increased its sales by 0.5% and restaurants by 8.2%.
- The sales of light beer were 24% lower in 2025 than in 2019, which is part of a long-term decline.

The unregistered shares of consumption

The unregistered shares in 2025 compared with 2024

- In 2025, the unregistered share of consumption was 1.02 litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years and older. This is a decrease by 4.4% compared with 2024.
- All unregistered subcategories except online purchases decreased in 2025 compared with 2024. Online purchases, on the other hand, increased relatively sharply, by 45.8%. Systembolaget's online sales are not included in these calculations of online purchases, but in Systembolaget's registered sales.
- Travellers' import decreased by 7.8% and purchases of smuggled alcohol by almost 30%.
- The homemade alcohol decreased by 6.2%.

The unregistered shares in 2025 compared with 2019

- Consumption of the unregistered subcategories was 44.7% lower in 2025 compared with 2019.
- The lower levels are due to both less alcohol being imported by travellers' and less smuggled alcohol being purchased.
- However, both online purchases and homemade alcohol increased during the same period, see Table 2.

The different sources' shares of total consumption

The different sources' shares in 2025 compared with 2024

- Some changes in the different sources' shares of total consumption had occurred in 2025 compared with 2024, see Table 2.
- Systembolaget's share was 71.7%. This is a decrease by 0.3 percentage points compared with the year before. Even so, it is Systembolaget's second largest share of total consumption since the Monitor surveys began in 2001, apart from the pandemic years 2020 and 2021.
- The share from restaurants was 11.9%, an increase by 0.6 percentage points compared with 2024.
- Sales of light beer were 3.9%. That is 0.1 percentage points lower than the year before.

- Farm sales were permitted in June 2025. However, sales were relatively small and made up 0.02% of total consumption in 2025.
- The share from travellers' import was 6.9%, a marginal increase by 0.1 percentage points.
- The share of homemade alcohol was 2.3% in 2025, a slight decrease compared with the year before.
- Purchases of smuggled alcohol continued to decrease in 2025, and their share of total consumption was 1.2%. This is a decrease by 0.5 percentage points.
- The share consisting of online purchases was 2.1%, which is an increase by 0.7 percentage points compared with 2024.

The different sources' shares in 2024 compared with 2019

- During this period, relatively large changes occurred in the different sources' shares of total consumption. Above all, Systembolaget's share increased, while the shares of travellers' import and purchases of smuggled alcohol decreased, see Table 2.
- Systembolaget's share increased by 6.9 percentage points during the period.
- The share from restaurants increased by 1.9 percentage points, while the share of light beer decreased by 0.8 percentage points.
- The share from travellers' import decreased by 4.7 percentage points and the share of purchases of smuggled alcohol by 4.5 percentage points.
- The shares of online purchases and homemade alcohol increased by 0.8 and 0.3 percentage points respectively, see Table 2.

Table 2. The different sources' shares of total consumption in the years 2019, 2024 and 2025, and changes in *percentage points*.

				Change in percentage points	
Source	2019	2024	2025	2019–2025	2024–2025
<u>Registered sources:</u>					
Systembolaget*	64,8%	72,0%	71,7%	6,9	-0,3
Restaurants	10,0%	11,3%	11,9%	1,9	0,6
Sales of light beer	4,7%	4,0%	3,9%	-0,8	-0,1
Farm sales**	---	---	0,0%	---	---
<u>Unregistered sources:</u>					
Travellers' import	11,6%	7,3%	6,9%	-4,7	-0,4
Homemade alcohol	2,0%	2,4%	2,3%	0,3	-0,1
Online purchases*	1,2%	1,4%	2,1%	0,8	0,7
Purchases of smuggled alcohol	5,7%	1,6%	1,2%	-4,5	-0,5

* Systembolaget's online sales are included in Systembolaget's registered sales.

** Farm sales were permitted from 2025.

Changes in consumption of different beverage categories

The different beverage categories' shares in 2025

- Wine was the most consumed beverage in 2025. It made up 43.0% of total consumption, followed by strong beer at 32.7% and spirits at 18.2%. Light beer made up 3.9% and cider 2.3%, see Table 3.
- Compared with 2024, the share of strong beer increased by 0.3 percentage points, while the share of wine decreased by 0.3 percentage points. Other changes were smaller, see Table 3.

The different beverage categories' shares during the period 2019–2025

- The ranking of the beverage categories was the same throughout the period 2019–2025. Wine was the most consumed beverage and cider the least.
- However, the size of the shares has varied slightly during the period but in 2024 they were relatively similar to the 2019 levels. The share of wine increased by 0.9 percentage points and light beer decreased by 0.7 percentage points. The changes for other beverages were marginal, see Table 3.

Table 3. The different beverage categories' shares of total consumption in the years 2019, 2024 and 2025, and changes in percentage points.

Beverage				Change in percentage points	
	2019	2024	2025	2019–2025	2024–2025
Wine	42,3%	43,2%	43,0%	0,7	-0,3
Strong beer	32,5%	32,4%	32,7%	0,2	0,3
Spirits	18,6%	18,3%	18,2%	-0,5	-0,1
Light beer	4,7%	4,0%	3,9%	-0,8	-0,1
Cider	1,9%	2,1%	2,3%	0,4	0,2

Dominating beverages by source of acquisition in 2025

- Sales of wine made up 49.3% of Systembolaget's total sales and strong beer 31.3%, measured in litres of pure alcohol.
- Restaurant sales were dominated by strong beer, which made up 58.8% of sales, followed by wine at 28.4%.
- Spirits made up 42.3% of travellers' import and strong beer 30.9%.
- Regarding homemade alcohol, spirits was the largest category at 43.3%, followed by wine at 37.7%.

- Regarding the purchase of smuggled alcohol, wine was the largest, with a share of 44.0%.
- Within online purchases, wine was the largest with a share of 57.4%.
- Spirits was the largest category within the new farm sales, at 46.7%.

Norwegian border shopping in Sweden

There is Norwegian, Finnish and Danish border shopping for alcohol in Sweden, dominated by Norwegian residents travelling to Sweden to shop. In the period 2022–2025, Norwegian border shopping averaged approximately 0.43 litres of pure alcohol per inhabitant aged 15 years or above in Norway per year. Compared with the period 2016–2019, when the corresponding level was 0.56 litres, this is a decrease of approximately 23%. The results thus show that border shopping has recovered after the pandemic but is still below the levels of the years before the pandemic.

In 2025, Norwegian border shopping made up 4.0% of Systembolaget's sales. Finnish border shopping made up 0.7% and Danish border shopping 0.03%.

Foreign visitors' purchases in Sweden and Swedes' consumption abroad

In this report, reference is made to two previous studies, in which the extent of foreign visitors' alcohol purchases in Sweden (including Norwegian border shopping) was compared with estimates of Swedes' consumption abroad. The results show that the difference between the two was very small, both during the period 2017–2020 and in the year 2022.

No data on Swedes' travel abroad that can be used in these calculations has yet been published for 2025. However, two key variables are available for 2025: the net of Swedes' expenditure when travelling abroad and foreign visitors' expenditure when travelling in Sweden. In addition, Norwegian border shopping for alcohol in Sweden in 2025 has been calculated. Both were at roughly the same levels in 2025 as in 2022, which suggests that the results of the calculations for 2022 very probably also apply to 2025.

The conclusion is that the data published in the Monitor surveys regarding total acquisition of alcohol in Sweden can well be used as a measure of Swedes' total consumption of alcohol, regardless of where it occurs.

Inledning

Bakgrund

I Monitormätningarna beräknas den totala konsumtionen av alkohol i Sverige genom att summera den registrerade och oregistrerade alkoholanskaffningen. Den registrerade delen omfattar alkohol som säljs inom landet via Systembolaget, restauranger, livsmedelsbutiker och, sedan 2025, även genom gårdsförsäljning. Denna del benämns "registrerad" eftersom försäljningsvolymerna via dessa kanaler är statistikförd av Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

Den oregistrerade delen av konsumtionen utgörs av alkohol som förs in i landet i samband med resor, hemtillverkad alkohol, köp av smugglad alkohol samt inköp via internet. Systembolagets onlineförsäljning ingår dock i Systembolagets registrerade försäljning.

Eftersom den oregistrerade delen inte är statistikförd någonstans kartläggs den genom Monitormätningarnas löpande frågeundersökning. Varje år deltar drygt 18 000 personer i undersökningen. Sedan starten i juni 2000 har sammanlagt omkring 460 000 personer medverkat.

I Monitormätningarna beräknas den totala konsumtionen av alkohol på anskaffningsplanet. Det vill säga utifrån både den statistikförda försäljningen och uppgifter om köp, införsel och hemtillverkning som samlas in genom frågeundersökningen. Beräkningarna sker alltså inte på konsumtionsplanet. Över en längre tidsperiod motsvarar dock anskaffningen i stort sett konsumtionen.

I den här rapporten används därför begreppen anskaffning och konsumtion synonymt, se metodbilagan för mer information.

Konsumtionen/anskaffningen anges i, eller är baserad på, liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. I resultatavsnittet redovisas ofta de olika delmängderna anskaffad alkohol per invånare 15 år och äldre med två decimaler. Syftet med detta är att kunna synliggöra förändringar av relativt små delmängder på ett bättre sätt, jämfört med om färre decimaler används. Denna exakthet bör dock tolkas med viss försiktighet. Detsamma gäller för procentuella förändringar, som ofta anges med en decimal.

Rapportens disposition

Rapporten inleds med en kort beskrivning av de datamaterial som används i Monitormätningarna. I resultatavsnittet presenteras de aktuella förändringarna i de olika registrerade och oregistrerade delmängderna samt hur konsumtionen för de olika dryckerna har utvecklats över tid. Det gäller i första hand förändringarna under de två senaste åren, det vill säga 2025 jämfört med 2024.

Rapporten har även ett särskilt fokus på utvecklingen mellan 2019 och 2025. År 2019 genomfördes en metodförändring i Monitormätningarna, vilket innebär att resultaten för perioden 2019–2025 är direkt jämförbara. Metodförändringen medförde dock ett mindre brott i tidsserien, vilket begränsar möjligheterna att göra jämförelser med resultat från åren före 2019.

Resultatavsnittet avslutas med en kort sammanfattning av två genomförda studier där beräkningar av den mängd alkohol som svenskar konsumerar utomlands jämförs med utländska besökares inköp och konsumtion i Sverige. Därutöver presenteras uppgifter om den norska gränshandeln i Sverige under perioden 2016–2025.

Det finns två bilagor till rapporten:

- Bilaga 1 innehåller en fördjupad beskrivning av de datamaterial och den metodik som används i Monitormätningarna.
- På CAN:s hemsida finns en tabellbilaga i excelformat där uppgifter för hela den aktuella perioden 2001–2025 presenteras (CAN, 2026). I tabellbilagan redovisas även ytterligare uppgifter som inte är beskrivna i själva rapporten.

Registrerad försäljning av alkoholdrycker

Den registrerade försäljningen i Sverige består av försäljning på Systembolaget och på restauranger, samt av folköl i livsmedelsbutiker. Dessutom blev gårdsförsäljning tillåten under 2025. Den registrerade försäljningen består således av fyra försäljningskanaler från och med 2025. Uppgifterna om försäljningen på Systembolaget erhålls direkt från Systembolaget. Försäljning på restauranger baseras på partihandlarnas uppgifter som redovisas till Folkhälsomyndigheten, som även redovisar omfattningen av gårdsförsäljningen.

Försäljningen av folköl beräknas av Delfi Marknadspartner AB på uppdrag av Sveriges Bryggerier. Delfi redovisar uppgifter om försäljningen från de företag som är medlemmar i Sveriges Bryggerier. De har en mycket stor del av den svenska marknaden. Försäljningen från övriga företag uppskattas.

I de redovisade uppgifterna om folkölsförsäljningen i den här rapporten ingår även den försäljning som sker på restauranger eller andra serveringsställen. Denna försäljning utgör en knapp procent av den totala folkölsförsäljningen men specificeras inte separat i rapporten.

När det gäller dryckeskategorin "cider" i den här rapporten, så ingår även så kallade blanddrycker och "alkoläsk". I den officiella statistiken över restaurang- och gårdsförsäljningen särredovisas inte cider och blanddrycker. Dessa drycker klassificeras i stället i respektive huvudkategori, det vill säga som sprit, vin eller starköl beroende på vilken tillverkningsprocess som använts. Detta får till följd att uppgifterna om total anskaffning av cider och blanddrycker i den här rapporten inte ger en heltäckande bild av konsumtionen av dessa drycker i landet.

Oregistrerad anskaffning av alkohol

Även den oregistrerade delen av den totala konsumtionen består av fyra delmängder: alkohol som tas in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet. Systembolagets försäljning online ingår däremot i Systembolagets registrerade försäljning.

I Monitormätningarna kartläggs dessa fyra delmängder med hjälp av en löpande frågeundersökning som omfattar ungefär 18 000 personer per år. Sedan starten år 2000 har 460 000 personer medverkat i undersökningen. För att minimera effekterna av olika faktorer som kan snedvrider svaren i undersökningen baseras den på fyra grundläggande principer. Dessa principer är:

1. Undvikande av mått på konsumtionsplanet:
I den här delen av Monitormätningarna mäts konsumtionen av alkohol på anskaffningsplanet (köp, införsel och hemtillverkning) och inte på konsumtionsplanet.
2. Kort observationstid:
För att minimera risken för bland annat glömskeeffekter är det viktigt att använda så kort observationstid som möjligt. I frågeundersökningen ställs därför frågor om respondenternas anskaffning under de senaste 30 dagarna.
3. Mätning på aggregerad nivå:
Eftersom frågorna i den här delen av mätningarna rör den totala anskaffningen av alkoholdrycker, inklusive både de oregistrerade och registrerade delmängderna, innebär det att resultaten avser utvecklingen av konsumtionen på aggregerad, nationell nivå och inte på grupp- eller individnivå.
4. Korrigering av de oregistrerade delmängderna:
Eftersom de oregistrerade delmängderna som fångas in i undersökningen ofta är behäftade med olika felkällor, bland annat till följd av bortfall, underrapportering samt ibland överrapportering, genomförs vissa korrigeringar. Dessa korrigeringar baseras på frågor om hur mycket alkohol respondenterna uppger att de har köpt på Systembolaget.

Respondenternas aggregerade svar jämförs med den faktiska försäljningen på Systembolaget. Skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp och Systembolagets faktiska försäljning används som en korrigeringsfaktor vid beräkningarna av de oregistrerade delmängderna. Denna metodik används för att på ett mer korrekt sätt beräkna dessa delmängder. Korrigeringsfaktorerna beräknas för varje dryckeskategori.

Denna korrigeringsprocedur är central för att fånga upp korrekta mängder av de oregistrerade delmängderna. I korrigeringen beaktas också att de olika oregistrerade delmängderna i varierande grad är koncentrerade till dem som dricker allra mest alkohol. Det är en grupp som visat sig vara överrepresenterad bland de som inte deltar i undersökningen.

För en detaljerad beskrivning av den metodik som används i Monitormätningarna, se bilaga 1. För en teknisk beskrivning av den metodik som används, se Nyfjäll & Trolldal (2022).

Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands

Ett av huvudsyftena med Monitormätningarna är att beräkna svenskarnas totala konsumtion på aggregerad, nationell nivå. I den registrerade försäljningen i Sverige inkluderar dock även utländska besökares köp i landet. Det gäller både gränshandel på Systembolaget, framför allt den norska, och utländska besökares köp för konsumtion i Sverige. Det senare innefattar både köp på Systembolaget och på restauranger. Däremot ingår inte svenskars konsumtion i samband med resor utomlands i beräkningarna.

Två tidigare studier har genomförts inom ramen för Monitormätningarna där svenskars konsumtion utomlands jämförts med utländska besökares köp i Sverige. Den ena omfattar perioden 2017–2020 (Trolldal & Åström, 2021) och den andra fokuserar på år 2022 (Trolldal, 2023). Analyserna genomfördes med olika antaganden om hur mycket alkohol som konsumeras på resor utomlands jämfört med genomsnittet i hemlandet. Resultaten visade att utländska besökares köp i Sverige och svenska besökares konsumtion utomlands i stort sett tar ut varandra. Detta innebär att den i Monitormätningarna uppmätta nivån på total anskaffning mycket väl kan användas som ett mått på svenskars totala alkoholkonsumtion.

Några uppgifter om svenskars resande under 2025 som kan användas i de här beräkningarna har dock ännu inte publicerats vid tidpunkten för denna rapports utgivning (Tillväxtverket, 2026). Två centrala variabler i beräkningarna har däremot varit tillgängliga för 2025: Uppgifter om nettot mellan svenskars utgifter i samband med resor utomlands och utländska besökares utgifter vid resor i Sverige har publicerats av SCB (SCB, 2026). Dessutom har den nordiska gränshandeln med alkohol i Sverige för 2025 beräknats, vilket har publicerats i en rapport (Trolldal, 2026). Resultaten sammanfattas i denna rapport.

Båda dessa storheter var i stort sett lika stora under 2025 som år 2022. Detta talar för att resultaten från beräkningarna år 2022 med all säkerhet står sig även 2025. För en utförligare beskrivning av de aktuella studierna, se slutet av resultatdelen i rapporten.

Förändrad metodik i undersökningen

Som ett komplement till de traditionella telefonintervjuerna erbjuds sedan årsskiftet 2019/2020 respondenter med mobiltelefon möjligheten att besvara enkätfrågorna via ett digitalt formulär tillgängligt via en sms-länk. Under 2019 genomfördes ett större test med den nya metodiken, parallellt med den äldre metoden som då användes för att beräkna skillnader mellan den nya och den gamla metodiken. Dessa skillnader användes för att beräkna länkvärden som kan användas för att jämföra svaren från den nya metodiken med svaren från den gamla.

I rapporten redovisas resultat för perioden 2019–2025, som genomgående bygger på den nya metodiken. Särskilt fokus läggs på förändringarna mellan 2024 och 2025. Därutöver presenteras tidsserier för hela Monitorperioden 2001–2025. För att möjliggöra jämförelser över metodskiftet redovisas där två värden för år 2019: 2019a, som baseras på den tidigare metodiken, och 2019b, som baseras på den nya metodiken.

Resultat

Inledning

I resultatavsnittet presenteras beräkningarna av de olika registrerade och oregistrerade delmängderna av alkoholkonsumtion ur olika perspektiv. Det inleds med en redovisning av den totala anskaffningen uppdelad på de olika delmängderna. Uppgifterna presenteras både i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre och som procentuella andelar av den totala anskaffningen.

I resultatredovisningen studeras utvecklingen både under perioden 2019–2025 och mellan 2024 och 2025. Resultatavsnittet avslutas med en redovisning av tidigare studier där utländska besökares inköp av alkohol i Sverige har jämförts med svenskars alkoholkonsumtion utomlands. Därutöver sammanfattas tidigare publicerade beräkningar av den nordiska gränshandeln med alkohol i Sverige under perioden 2016–2025.

De flesta tabeller som redovisas i resultatdelen avser tidsperioden 2019–2025. Några tabeller redovisas däremot bara i tabellbilagan på CAN:s hemsida. Samtliga tabeller i tabellbilagan avser dock hela monitorperioden 2001–2025. Länk till tabellbilagan:

<https://www.can.se/publikationer/alkoholkonsumtionen-i-sverige-2001-2025/>

Registrerad, oregistrerad och total alkoholan­skaffning

I tabell 4 redovisas anskaffningen totalt och uppdelat på de registrerade och oregistrerade delmängderna, under perioden 2019–2025, i ren alkohol per invånare 15 år och äldre. I tabell 5 redovisas de registrerade och oregistrerade delmängdernas andelar av totalkonsumtionen under perioden. I tabellerna 4 och 5 i tabellbilagan på CAN:s hemsida redovisas motsvarande uppgifter för hela perioden 2001–2025 (CAN, 2026).

Total konsumtion

År 2025 jämfört med 2024

Den totala konsumtionen uppgick under 2025 till 8,16 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, vilket är en minskning med 2,7 procent jämfört med 2024.

År 2025 jämfört med 2019

Under 2025 var konsumtionen 9,1 procent lägre än under 2019, vilket alltså är den totala förändringen under perioden sammantaget. Det innebär en minskning med i genomsnitt 1,5 procent per år.

Tabell 4. Alkoholansaffningens olika delmängder, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, under perioden 2019–2025, samt förändringar i procent under perioderna, 2019–2025 och 2024–2025.

								Förändringar i procent	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2019-2025	2024-2025
Total konsumtion	8,98	8,47	8,68	8,88	8,58	8,40	8,16	-9,1	-2,7
Registrerad del	7,14	7,47	7,60	7,56	7,39	7,33	7,15	0,1	-2,5
Systembolaget	5,82	6,47	6,50	6,20	6,09	6,05	5,85	0,5	-3,2
Restauranger	0,90	0,59	0,71	0,98	0,95	0,95	0,97	8,2	2,5
Folköl	0,42	0,41	0,40	0,38	0,35	0,33	0,32	-24,0	-4,8
Gårdsförsäljning							0,00		
Oregistrerad del	1,84	1,01	1,08	1,32	1,20	1,07	1,02	-44,7	-4,4
Resandeförsäljning	1,04	0,40	0,37	0,70	0,62	0,61	0,57	-45,6	-7,8
Hemtillverkning	0,18	0,15	0,22	0,24	0,23	0,20	0,19	6,4	-6,2
Internet	0,11	0,17	0,17	0,20	0,16	0,12	0,17	52,4	45,8
Köp av smugglat	0,51	0,29	0,31	0,18	0,18	0,14	0,10	-81,4	-29,9

Registrerad del

År 2025 jämfört med 2024

Under 2025 uppgick den registrerade delen av konsumtionen till 7,15 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 2,5 procent jämfört med 2024. Både Systembolagets försäljning och försäljningen av folköl minskade. Däremot ökade försäljningen på restauranger under 2025.

Den registrerade andelen av den totala konsumtionen ökade dock något under 2025 jämfört med 2024. Under 2025 uppgick den till 87,5 procent. Det är en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med 2024.

År 2025 jämfört med 2019

Den registrerade delen av konsumtionen låg i stort sett på samma nivå under 2025 som under 2019. Nivån på 7,15 liter under 2025 ska jämföras med 7,14 liter år 2019.

Den registrerade andelen av konsumtionen var 87,5 procent under 2025. Det var 8,0 procentenheter högre än under 2019, då den låg på 79,5 procent.

Oregistrerad del

År 2025 jämfört med 2024

Under 2025 uppgick konsumtionen av de oregistrerade delmängderna till totalt 1,02 liter ren alkohol. Det är en minskning med 4,4 procent jämfört med 2024, då denna mängd var 1,07 liter. Alla oregistrerade delmängder utom internethandeln minskade.

Resandeförseln var störst av de oregistrerade delmängderna och var under 2025 klart större än de tre övriga oregistrerade delmängderna tillsammans, 0,57 liter jämfört med 0,45 liter.

Den oregistrerade andelen av den totala konsumtionen var 12,5 procent under 2025. Det är en minskning med 0,2 procentenheter jämfört med 2024.

År 2025 jämfört med 2019

Den oregistrerade delen av konsumtionen sjönk under perioden 2019–2025. Nivån på 1,02 liter under 2025 var nästan 45 procent lägre än under 2019 då den låg på 1,84 liter.

Den oregistrerade andelen av konsumtionen var 12,5 procent under 2025. Det var 8,0 procentenheter lägre än under 2019 då andelen låg på 20,5 procent. I tabell 5 redovisas varje delmängds andel av den totala anskaffningen under perioden 2019–2025.

Tabell 5. De olika delmängdernas andelar av den totala alkoholanskaffningen i procent, baserat på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, under perioden 2019–2025, samt förändringar i procentenheter under åren 2019–2025 och 2024–2025.

Delmängd								Förändring i procentenheter	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2019–2025	2024–2025
Registrerat	79,5	88,1	87,6	85,2	86,1	87,3	87,5	8,0	0,2
Systembolaget	64,8	76,4	74,9	69,8	71,0	72,0	71,7	6,9	-0,3
Restauranger	10,0	6,9	8,1	11,1	11,0	11,3	11,9	1,9	0,6
Folköl	4,7	4,8	4,6	4,3	4,1	4,0	3,9	-0,8	-0,1
Gårdsförsäljning							0,0		
Oregistrerat	20,5	11,9	12,4	14,8	13,9	12,7	12,5	-8,0	-0,2
Resandeförsäljning	11,6	4,7	4,3	7,9	7,2	7,3	6,9	-4,7	-0,4
Hemtillverkning	2,0	1,8	2,5	2,7	2,7	2,4	2,3	0,3	-0,1
Internet	1,2	2,0	2,0	2,2	1,9	1,4	2,1	0,8	0,7
Köp av smuglat	5,7	3,4	3,6	2,0	2,1	1,6	1,2	-4,5	-0,5
Totalt	100	100	100	100	100	100	100		

Försäljning på Systembolaget

År 2025 jämfört med 2024

När det gäller den totala anskaffningen dominerar Systembolaget bland de olika källorna. Under 2025 uppgick försäljningen till 5,85 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 3,2 procent jämfört med 2024, se tabell 4.

Systembolagets andel av den totala konsumtionen minskade något, från 72,0 procent under 2024 till 71,7 procent år 2025, se tabell 5. Det är dock Systembolagets näst största andel av den totala konsumtionen sedan Monitor-mätningarna startade, bortsett från pandemiåren 2020 och 2021.

År 2025 jämfört med 2019

Systembolagets försäljning ökade något under perioden 2019–2025. Försäljningen uppgick till 5,85 liter under 2025, vilket var 0,5 procent mer än under 2019 då försäljningen uppgick till 5,82 liter.

Systembolagets andel av den totala konsumtionen var 71,7 procent under 2025. Det var 6,9 procentenheter mer jämfört med 2019, då denna andel uppgick till 64,8 procent.

Försäljning på restauranger

År 2025 jämfört med 2024

Restaurangernas försäljning var under 2025 den näst största anskaffningskällan av de som mäts inom ramen för Monitormätningarna. Försäljningen uppgick till 0,97 liter per invånare 15 år och äldre, vilket är en ökning med 2,5 procent jämfört med 2024, se tabell 4.

Restaurangernas andel av den totala konsumtionen uppgick under 2025 till 11,9 procent. Det är en ökning med 0,6 procentenheter jämfört med året innan.

År 2025 jämfört med 2019

Försäljningen på 0,97 liter under 2025 var 8,2 procent mer jämfört med 2019 då den uppgick till 0,90 liter. Restaurangernas andel var 11,9 procent av den totala konsumtionen under 2025. Det är 1,9 procentenheter mer jämfört med 2019.

Resandeförsäljning

År 2025 jämfört med 2024

Resandeförsäljningen var 0,57 liter under 2025 och utgjorde den tredje största anskaffningskällan. Det är en minskning med 7,8 procent jämfört med 2024.

Resandeförsäljningens andel av konsumtionen sjönk från 7,3 procent under 2024 till 6,9 procent år 2025. Det är en minskning med 0,4 procentenheter.

År 2025 jämfört med 2019

Resandeförsäljningen minskade med nästan 46 procent under perioden 2019–2025. Införselns andel av totalkonsumtionen sjönk med 4,7 procentenheter, från 11,6 procent under 2019 till 6,9 procent under 2025.

Folkölsförsäljning

År 2025 jämfört med 2024

På fjärde plats finns försäljningen av folköl. Den uppgick till 0,32 liter under 2025. Det är en minskning med 4,8 procent jämfört med 2024. Folkölens andel av total-

konsumtionen var 3,9 procent under 2025, vilket ska jämföras med 4,0 procent under 2024.

Folkölet är uppdelat i två kategorier med olika alkoholhalt. Den ena kategorin har en halt på maximalt 3,5 % alkohol och den andra innehåller öl med maximalt 2,8 % alkohol. Folkölet med den högre halten stod för 75 procent av de sålda folkölsvolymerna under 2025. Övriga 25 procent utgjordes av folköl med den lägre alkoholhalten. (Uppgifterna har erhållits från Sveriges Bryggerier.)

År 2025 jämfört med 2019

Försäljningen av folköl minskade under perioden 2019–2025, vilket är en fortsättning på en långsiktig trend. Försäljningen uppgick till 0,32 liter år 2025, vilket är 24 procent lägre än under 2019. Även folkölets andel av alkoholkonsumtionen sjönk, från 4,7 procent under 2019 till 3,9 procent år 2024.

Hemtillverkning

År 2025 jämfört med 2024

Hemtillverkning var under 2025 den femte största delmängden av de åtta som ingår i Monitormätningarna. Denna tillverkning, inklusive hembränning av sprit, uppgick till 2,3 procent av den totala konsumtionen under 2025. Det var en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med 2024.

År 2025 jämfört med 2019

Totalt sett ökade hemtillverkningen något under perioden 2019–2024, från 0,18 till 0,19 liter. Även hemtillverkningens andel av konsumtionen ökade, från 2,0 till 2,3 procent under perioden.

Internet

År 2025 jämfört med 2024

Internethandeln var under 2025 den sjätte kategorin i storleksordning. I denna internethandel ingår dock inte Systembolagets onlineförsäljning. Den redovisas i Systembolagets registrerade försäljning.

Internethandeln uppgick till 2,1 procent av totalkonsumtionen under 2025, vilket är en ökning jämfört med 2024 då andelen var 1,4 procent.

År 2025 jämfört med 2019

Internethandeln ökade även under perioden 2019–2025. Dess andel av den totala konsumtionen ökade från 1,2 procent år 2019 till 2,1 procent under 2025. Det är en ökning med 0,8 procentenheter.

Köp av smugglade alkoholdrycker

År 2025 jämfört med 2024

Köp av smugglade alkoholdrycker uppgick till 0,10 liter under 2025. Det var en minskning med ungefär 30 procent jämfört med 2024. Andelen av den totala konsumtionen uppgick till 1,2 procent. Det är en minskning jämfört med året innan då andelen var 1,6 procent.

År 2025 jämfört med 2019

Köp av smugglad alkohol minskade kraftigt under perioden 2019–2025. Under 2025 var dessa köp drygt 80 procent lägre jämfört med 2019. Andelen köp av smugglat sjönk med 4,5 procentenheter.

Gårdsförsäljning

År 2025

Gårdsförsäljning av alkohol blev tillåten den 1 juni 2025 och var relativt begränsad under året. Mätt i ren alkohol stod gårdsförsäljningen för 0,02 procent av den totala konsumtionen i Sverige under 2025.

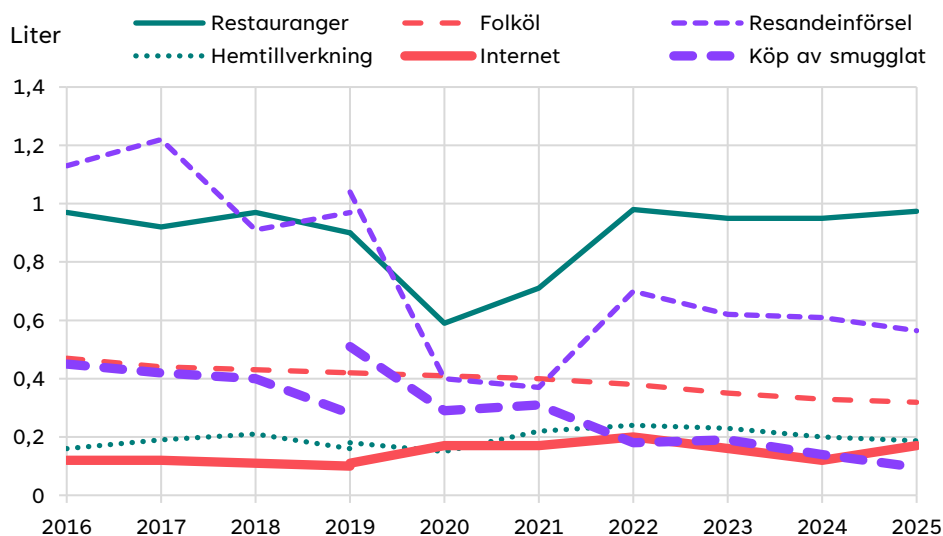
Sex av de åtta olika anskaffningskällornas utveckling under perioden 2016–2025

I figur 1 redovisas utvecklingen för sex av de åtta anskaffningskällorna under perioden 2016–2025. Eftersom Systembolagets andel av den totala konsumtionen är så pass stor visas inte den försäljningen i figuren så att utvecklingen av övriga källor ska framgå tydligare. Gårdsförsäljningen 2025 var tvärtom så pass liten att den inte skulle synas i diagrammet och utgår därför av den anledningen.

Pandemins effekter på flera av delmängderna, liksom den efterföljande återhämtningen, framträder tydligt, särskilt för restaurangförsäljningen och resandeförsäljningen. Restaurangförsäljningen ligger dock kvar på den högre nivån efter återhämtningen och ligger i stort sett på samma nivå som före pandemin.

Resandeförsäljningen har dock minskat igen under åren efter pandemin, och ligger under de senaste åren på en betydligt lägre nivå än åren innan pandemin.

Folkölsförsäljningen har minskat kontinuerligt under hela perioden. Köp av smugglad alkohol minskade under pandemin och har fortsatt att minska även under åren därefter. Hemtillverkning och köp via internet ökade däremot under pandemin. Hemtillverkningen har legat kvar på en relativt sett hög nivå, men internethandeln sjönk något efter pandemin. Under 2025 har den dock återhämtat sig och ligger på nästan samma nivå som hemtillverkningen. I figuren framgår även effekterna av metodförändringen 2019/2020, vilka var mest påtagliga för köp av smugglad alkohol, men påverkade även resandeförsäljningen.

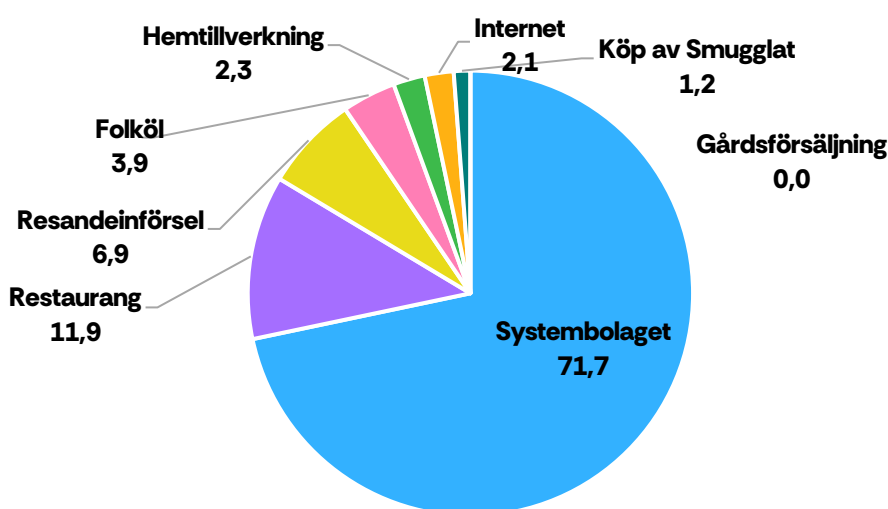

Figur 1. Sex av de åtta olika anskaffningskällornas utveckling under perioden 2016–2025, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre (Systembolagets utveckling samt gårdsförsäljningen visas inte i denna figur, se tabell 4).

Anskaffningens olika delmängder under 2025

I figur 2 redovisas den totala alkoholkonsumtionen uppdelad på de åtta olika anskaffningskällorna i procent under 2025, inklusive Systembolaget och gårdsförsäljningen, se även tabell 5.

Systembolaget står för den största andelen med 71,7 procent. Därefter följer försäljning på restauranger med 11,9 procent, följt av resandeförseln med 6,9 procent. Försäljningen av folköl uppgick till 3,9 procent, hemtillverkning 2,3 procent, köp av smugglad alkohol 1,6 procent och internethandel 2,1 procent (exklusive Systembolagets onlineförsäljning). Gårdsförsäljningen uppgick till 0,02 procent, vilket med en decimal blir 0,0 procent.

Figur 2. Den totala alkoholkonsumtionen i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, fördelad på de olika ursprungskällorna i procent, 2025.

Registrerad, oregistrerad och total anskaffning under perioden 2001–2025

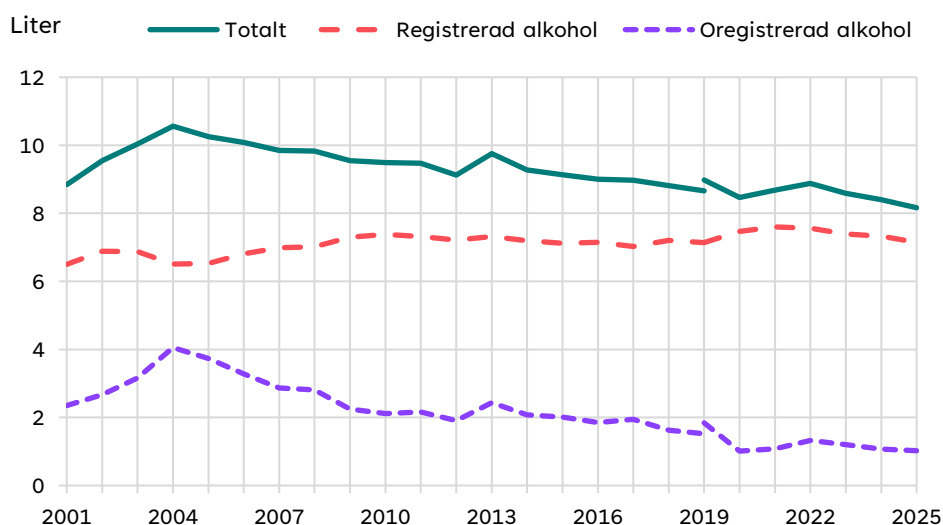
I figur 3 redovisas den totala anskaffningen, uppdelad på registrerad respektive oregistrerad konsumtion, under hela Monitorperioden 2001–2025. För år 2019 framträder effekterna av metodförändringarna tydligt, med två redovisade värden för både oregistrerad konsumtion och totalen. Dessa förändringar innebar en ökad skattning av totalkonsumtionen med 3,7 procent för 2019 (Trollidal & Åström, 2021). Även pandemins påverkan under 2020 och 2021 framgår av figuren.

I början av 00-talet ökade den oregistrerade anskaffningen markant, vilket bidrog till en uppgång i den totala konsumtionen. Denna utveckling sammanföll med att införselkvoterna, som tidigare begränsat resandeförsel för privat bruk, successivt avskaffades.

Efter detta minskade den oregistrerade anskaffningen stadigt fram till omkring 2012. År 2013 noterades dock en tillfällig ökning, sannolikt som en följd av den

starka svenska kronan gentemot euron vid den tiden. Därefter fortsatte den oregistrerade anskaffningen att minska, en utveckling som förstärktes under pandemin. Efter pandemin skedde en viss återhämtning. Därefter sjönk nivån ytterligare och ligger år 2025 på en klart lägre nivå än åren innan pandemin.

Den registrerade försäljningen minskade under 2004 men ökade därefter under de följande åren. Sedan 2009 har den legat på en relativt stabil nivå, med undantag för den tillfälliga uppgången under pandemiåren 2020 och 2021. Efter pandemin har en nedgång skett och den registrerade försäljningen var under 2025 tillbaka på ungefär samma nivå som 2019, det vill säga året före pandemin.

Figur 3. Total samt registrerad och oregistrerad alkoholanvändning, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2025.

De olika anskaffningskällornas andelar av respektive dryck

Inledning

I tabell 6 i tabellbilagan på CAN:s hemsida redovisas de olika källornas andelar av respektive dryck under perioden 2001–2025, i antal liter ren alkohol per person 15 år och äldre (CAN, 2026). I tabellen redovisas även de olika källornas andelar av respektive dryck i procent under 2025. Under 2025 stod Systembolaget för den största andelen av de mängder som anskaffades för samtliga drycker, med undantag för folköl. Systembolagets andel var störst för vin med 82,3 procent, följt av starköl med 68,6 procent och sprit med 65,4 procent. Försäljning på restauranger stod för den näst största andelen av starköls- och vinanskaffningen. Däremot stod resandeinförseln för den näst största andelen för spritanskaffningen.

Vin

För vinkonsumtionens del stod Systembolaget för 82,3 procent, följt av restaurangförsäljningen med 7,9 procent och resandeförseln med 3,8 procent. Därefter följde internet (2,8 %), hemtillverkning (2,0 %), och köp av smuglat vin (1,2 %). Gårdsförsäljningen stod för en mycket liten del av vinkonsumtionen; andelen uppgick till 0,01 procent under 2025.

Starköl

Vad gäller starkölskonsumtionen uppgick Systembolagets andel till 68,6 procent, följt av restaurangförsäljningen med 21,5 procent. Därefter följde resandeförsel (6,5 %), hemtillverkning (1,3 %), köp av smuglat starköl (1,2 %), och internet (0,8 %). Gårdsförsäljningens andel av starkölskonsumtionen var 0,01 procent.

Sprit

Systembolaget stod för 65,4 procent av den totala spritanskaffningen. Resandeförselns andel uppgick till 16,1 procent och försäljning på restauranger till 8,4 procent. Därefter följde hemtillverkning (5,5 %), internet (3,4 %) och köp av smuglad sprit (1,2 %). Gårdsförsäljningens andel av spritkonsumtionen uppgick till 0,04 procent.

Cider

Systembolaget stod för 89,1 procent av cideranskaffningen, följt av resandeförsel som stod för 9,0 procent. Därefter följde köp av smuglat (1,6 %) och köp via internet (0,3 %). Eventuell hemtillverkning av cider mäts inte inom ramen för Monitormätningarna. I den officiella statistiken över restaurang- och gårdsförsäljningen särredovisas inte cider och blanddrycker, se bilaga 1.

Dryckernas andelar av respektive anskaffningskälla

I tabell 7 i tabellbilagan på CAN:s hemsida redovisas de olika dryckernas andelar av respektive källa i antal liter ren alkohol per person 15 år och äldre under perioden 2001–2025 (CAN, 2026). I tabellen redovisas även de olika dryckernas andelar av de olika källorna under 2025 i procent.

Systembolaget

Vin och starköl dominerar Systembolagets försäljning. Under 2025 stod vin för 49,3 procent av försäljningen och starköl för 31,3 procent mätt i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Försäljningen av sprit stod 16,6 procent och cider för den lägsta andelen med 2,8 procent under året.

Restaurangförsäljning

På restauranger såldes mest starköl, följt av vin. Andelarna var 58,8 procent respektive 28,4 procent av den totala restaurangkonsumtionen under 2025. Andelen spritdrycker uppgick till 12,8 procent. Som nämnts tidigare särredovisas inte cider och blanddrycker i den officiella restaurangstatistiken utan ingår i respektive huvudkategori (sprit, vin eller starköl), se bilaga 1.

Folkölsförsäljningen

I de redovisade uppgifterna om försäljning av folköl ingår även den försäljning som sker på restauranger och på andra serveringsställen. Den delen uppgick till knappt 1 procent av den totala folkölsförsäljningen.

Resandeförsel

Sprit var den drycker som svenskarna förde med sig mest av i samband med resor tillbaka till Sverige från andra länder under 2025. Andelen sprit var 42,3 procent, följt av starköl (30,9 %), vin (23,8 %) och cider (2,9 %).

Hemtillverkning

Av den totala hemtillverkningen stod sprit för 43,3 procent och vin för 37,7 procent. Ölets andel uppgick till 19,0 procent.

Köp av smugglad alkohol

I kategorin köp av smugglad alkohol stod vin för 44,0 procent, starköl för 34,8 procent och sprit för 18,2 procent. Köp av smugglad cider stod för 3,0 procent.

Internethandeln

När det gäller internethandeln stod vin för den största andelen med 57,4 procent, följt av sprit med 29,8 procent, starköl 12,4 procent och cider stod för 0,3 procent.

Gårdsförsäljning

Sprit stod för den största andelen av gårdsförsäljningen med 46,7 procent, följt av vin med 35,2 och starköl med 18,0 procent.

Registrerad och oregistrerad anskaffning av respektive dryck

Inledning

I detta avsnitt redovisas hur stor mängd och hur stor andel av respektive dryck som varit registrerad respektive oregistrerad. I tabellerna 8 och 9 redovisas dessa uppgifter för perioden 2019–2025. I tabellerna 8 och 9 i tabellbilagan på CAN:s hemsida finns dessa uppgifter för hela perioden (CAN, 2026). Även i figurerna 4–6 presenteras dessa uppgifter för vin, starköl och sprit under hela perioden.

Tabell 8. Registrerad, oregistrerad och total anskaffning per dryck, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, under perioden 2019–2025, samt förändringar i procent under åren 2019–2025 och 2024–2025.

								Förändring	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2019–2025	2024–2025
Totalt	8,98	8,47	8,68	8,88	8,58	8,40	8,16	-9,1%	-2,7%
Registrerat	7,14	7,47	7,60	7,56	7,39	7,33	7,15	0,1%	-2,5%
Oregistrerat	1,84	1,01	1,08	1,32	1,20	1,07	1,02	-44,7%	-4,4%
Vin	3,80	3,82	3,86	3,88	3,76	3,63	3,51	-7,7%	-3,3%
Registrerat	3,34	3,51	3,51	3,44	3,37	3,30	3,16	-5,2%	-4,3%
Oregistrerat	0,46	0,31	0,35	0,44	0,40	0,32	0,34	-25,7%	6,1%
Starköl	2,92	2,63	2,70	2,82	2,69	2,72	2,67	-8,5%	-1,9%
Registrerat	2,24	2,27	2,33	2,37	2,36	2,40	2,40	7,2%	0,2%
Oregistrerat	0,67	0,36	0,37	0,45	0,33	0,32	0,26	-60,8%	-18,0%
Sprit	1,67	1,44	1,54	1,61	1,58	1,54	1,48	-11,4%	-3,5%
Registrerat	1,01	1,13	1,21	1,22	1,15	1,13	1,10	8,6%	-3,0%
Oregistrerat	0,67	0,31	0,33	0,39	0,43	0,41	0,39	-41,6%	-4,8%
Cider	0,17	0,17	0,18	0,19	0,19	0,17	0,19	9,0%	7,1%
Registrerat	0,13	0,14	0,15	0,16	0,16	0,16	0,17	23,1%	1,1%
Oregistrerat	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,01	0,02	-43,8%	*
Folköl	0,42	0,41	0,40	0,38	0,35	0,33	0,32	-24,0%	-4,8%

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid densamma som totalsumman.

*Små tal, inte meningsfullt att beräkna procentuella förändringar

Tabell 9. Registrerade och oregistrerade andelar av respektive dryck under perioden 2019–2025, samt förändringar i procentenheter under åren 2019–2025 och 2024–2025.

								Förändring i procentenheter	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2019–2025	2024–2025
Totalt									
Registrerat	79,5	88,1	87,6	85,2	86,1	87,3	87,5	+8,0	+0,2
Oreg.	20,5	11,9	12,4	14,8	13,9	12,7	12,5	-8,0	-0,2
Vin									
Registrerat	87,8	92,0	90,9	88,6	89,4	91,0	90,2	+2,4	-0,9
Oreg.	12,2	8,0	9,1	11,4	10,6	9,0	9,8	-2,4	+0,9
Starköl									
Registrerat	76,9	86,3	86,5	84,2	87,6	88,1	90,1	+13,2	+1,9
Oreg.	23,1	13,7	13,5	15,8	12,4	11,9	9,9	-13,2	-1,9
Sprit									
Registrerat	60,3	78,5	78,4	75,6	72,6	73,5	73,8	+13,6	+0,4
Oreg.	39,7	21,5	21,6	24,4	27,4	26,5	26,2	-13,6	-0,4
Cider									
Registrerat	78,9	82,3	83,6	83,1	84,5	94,4	89,1	+10,2	-5,3
Oreg.	21,1	17,7	16,4	16,9	15,5	5,6	10,9	-10,2	+5,3

Vin

År 2025 jämfört med 2024

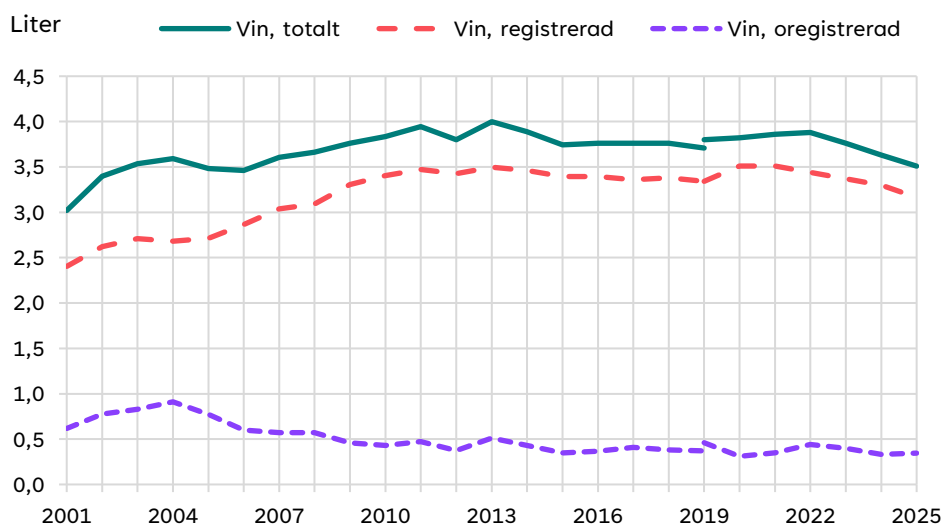
Den totala anskaffningen av vin uppgick under 2025 till 3,51 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är 3,3 procent mindre än 2024, då den uppgick till 3,63 liter.

Under 2025 uppgick den registrerade delen till 3,16 liter, vilket ska jämföras med 3,30 liter under 2024. Den oregistrerade delen var 0,34 liter under 2025, en ökning med drygt 6 procent jämfört med året innan, se tabell 8 och figur 4.

Den registrerade *andelen* av vinkonsumtionen uppgick under 2025 till 90,2 procent, vilket kan jämföras med 91,0 procent under 2024, se tabell 9.

År 2025 jämfört med 2019

Det har skett en minskning av vinkonsumtionen med 7,7 procent under perioden 2019–2025. Under 2019 låg den totala vinkonsumtionen på 3,80 liter och under 2025 på 3,51 liter. Den registrerade mängden minskade med 5,2 procent och den oregistrerade mängden minskade med 25,7 procent. Den registrerade andelen av vinkonsumtionen uppgick under 2025 till 90,2 procent, vilket kan jämföras med 87,8 procent under 2019, se tabell 9.

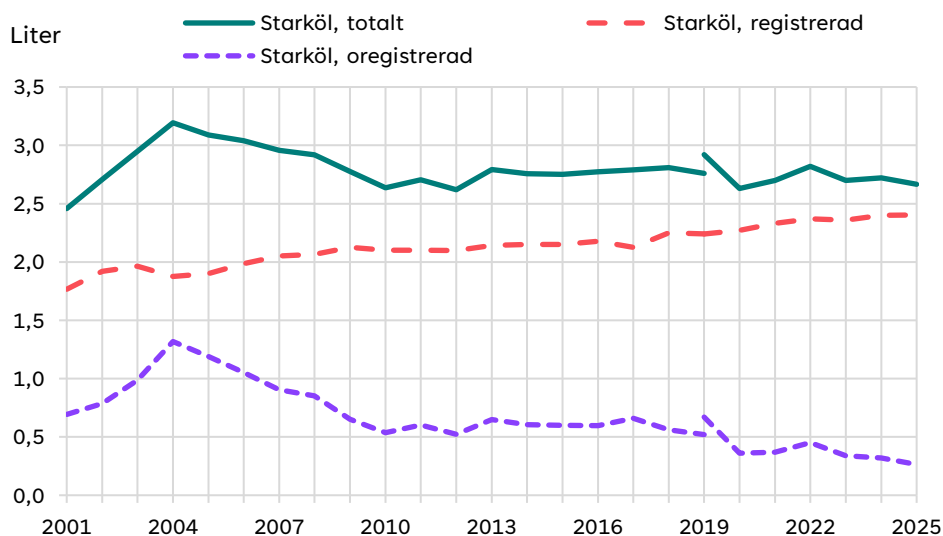
Figur 4. Vinansaffning (inklusive starkvin), totalt samt registrerade och oregistrerade delar, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2025.

Starköl

År 2025 jämfört med 2024

Konsumtionen av starköl uppgick under 2025 till 2,67 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 1,9 procent jämfört med 2024. Under 2025 uppgick den registrerade delen till 2,40 liter, vilket är lika mycket som året innan. Den oregistrerade mängden var 0,26 liter, vilket är en minskning med 18,0 procent jämfört med 2024, se tabell 8.

Den registrerade *andelen* av starkölskonsumtionen uppgick under 2025 till 90,1 procent, vilket är en ökning med 1,9 procentenheter jämfört med 2024, se tabell 9 och figur 5.

Figur 5. Starkölsanskaffning, totalt samt registrerade och oregistrerade delar, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2025.

År 2025 jämfört med 2019

Den totala starkölskonsumtionen minskade under perioden 2019–2025. Konsumtionen under 2025 var 8,5 procent lägre jämfört med 2019. Den registrerade mängden ökade dock med 7,2 procent samtidigt som den oregistrerade delen minskade med drygt 60 procent, se tabell 8.

Den registrerade andelen av starkölskonsumtionen ökade med 13,2 procentenheter under perioden 2019–2025, se tabell 9.

Sprit

År 2025 jämfört med 2024

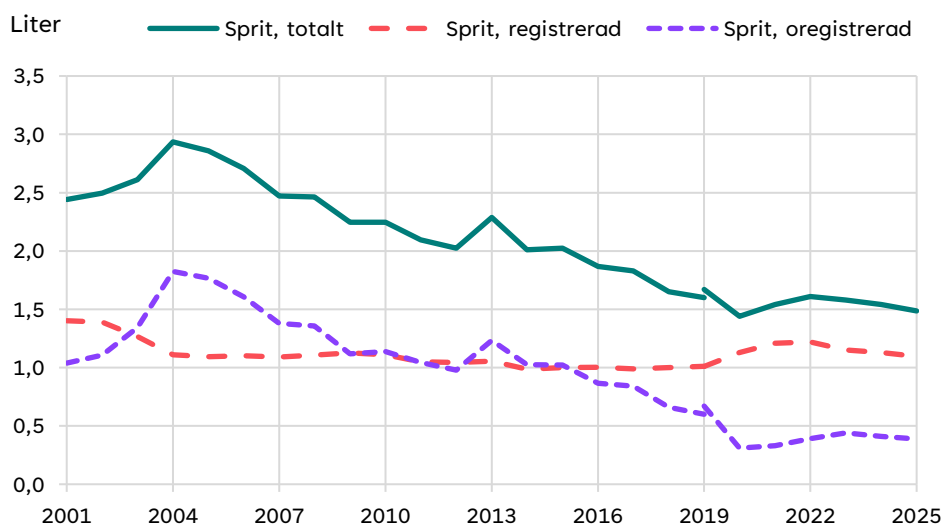
Den totala spritkonsumtionen uppgick till 1,48 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under 2025. Det är 3,5 procent mindre jämfört med 2024. Den registrerade delen uppgick till 1,10 liter under 2025, vilket är viss minskning jämfört med året före. Den oregistrerade mängden uppgick till 0,39 liter, vilket kan jämföras med 0,41 liter under 2024, se tabell 8 och figur 6.

Den registrerade *andelen* av spritkonsumtionen uppgick under 2025 till 73,8 procent, vilket är en viss ökning jämfört med 2024.

År 2025 jämfört med 2019

Den totala spritkonsumtionen minskade under perioden 2019–2025. Under 2025 var den 11,4 procent lägre jämfört med 2019, vilket är en fortsättning på en långsiktig trend, se figur 6. Den registrerade delen ökade dock med 8,6 procent samtidigt som den oregistrerade delen minskade med 41,6 procent.

Den registrerade *andelen* av spritkonsumtionen ökade från 60,3 procent under 2019 till 73,5 procent år 2025. Det är en ökning med 13,6 procentenheter.

Figur 6. Spritanskaffning, totalt samt registrerade och oregistrerade delar, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2025.

Folköl och cider

I tabell 8 redovisas folkölsförsäljningen och i tabellerna 8 och 9 redovisas även utvecklingen av cideranskaffningen och De är de minsta dryckeskategorierna, se även tabellerna 8 och 9 i tabellbilagan på CAN:s hemsida (CAN, 2026).

Folkölsförsäljningen uppgick under 2025 till 0,32 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 4,8 procent jämfört med 2024 och med 24,0 procent jämfört med 2019.

Anskaffningen av cider uppgick under 2025 till 0,19 liter. Det är en ökning med 7,1 procent jämfört med 2024 och med 9,0 procent jämfört med 2019. (Cider och blanddrycker som sålts på restauranger ingår dock inte i dessa uppgifter, se bilaga 1.)

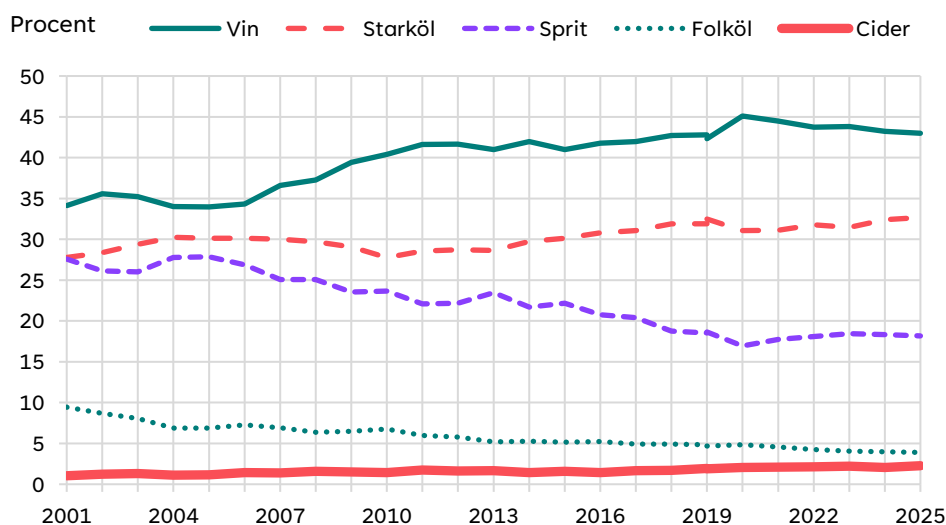
De olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen

I figur 7 redovisas de olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen under perioden 2001–2025. Uppgifterna finns även i tabell 11 i tabellbilagan på CAN:s hemsida (CAN, 2026).

Vin är den dryck som konsumeras mest i Sverige. Skillnaden jämfört med övriga drycker har ökat sedan 2001. Andelen sprit har däremot minskat. Skillnaderna mellan de olika dryckerna har dock stabiliserats sedan pandemiåren. Även folkölets andel har successivt gått ned.

Under 2025 var andelen vin 43,0 procent, vilket är en viss minskning jämfört med 2024. Den dryck som svenskarna drack näst mest av är starköl, som hade en andel på 32,7 procent under 2025. Det är en viss ökning jämfört med 2024.

Andelen spritdrycker uppgick till 18,2 procent under 2025, vilket är på ungefär samma nivå som år 2024.

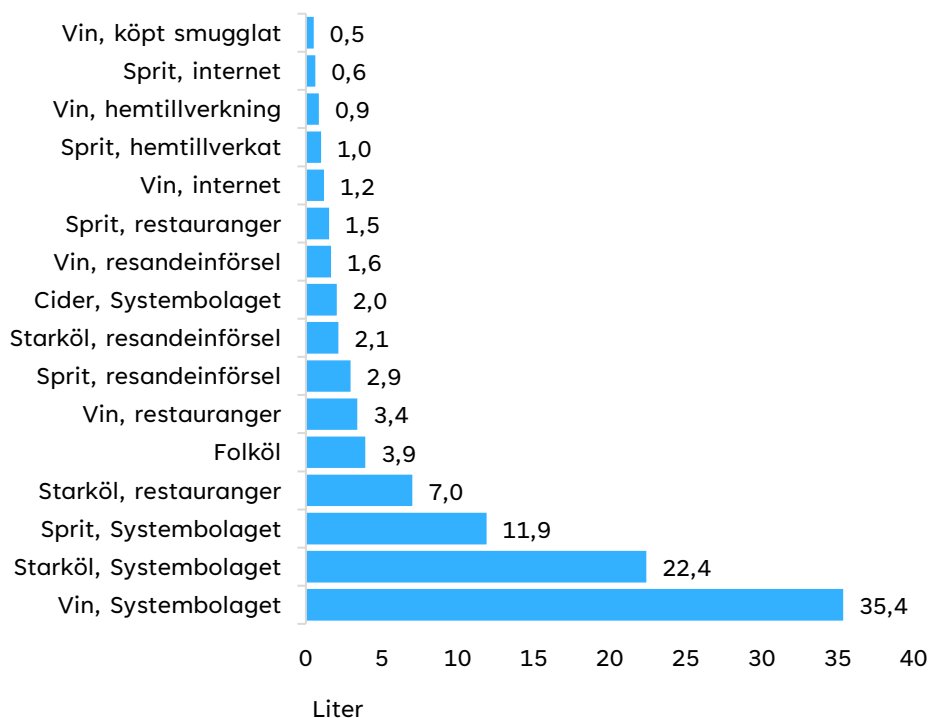
Figur 7. De olika dryckernas andelar av den totala anskaffningen, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2001–2025.

För att studera hur den totala konsumtionen av öl har utvecklats under perioden har konsumtionen av starköl och folköl summerats, se tabell 11 i tabellbilagan på CAN:s hemsida (CAN, 2026). Summan av folköl och starköl uppgick under 2001 till 37,2 procent av den totala alkoholkonsumtionen. Under 2025 var andelen däremot 36,6 procent.

Variationen under perioden har dock varit liten. Den minskade andelen öl beror uteslutande på att andelen folköl av den totala konsumtionen har sjunkit, från 9,4 procent år 2001 till 3,9 procent under 2025. Andelen starköl har däremot stigit under perioden, från 27,8 procent till 32,7 procent.

Typ av dryck och anskaffningskälla

I figur 8 redovisas anskaffningen fördelad på dryckeskategorier och deras respektive källor under 2025, exempelvis vin köpt på Systembolaget eller resandeförd starköl. Kategorierna är rangordnade efter sina andelar av den totala anskaffningen. I tabell 10 i tabellbilagan (CAN, 2026) redovisas motsvarande uppgifter för hela Monitorperioden 2001–2025.

Figur 8. Anskaffningen utifrån typ av dryck och dess källa, i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Procentuella andelar av den totala anskaffningen, rangordnade efter fördelningen 2025.

Drycker köpta på Systembolaget ligger högst i rangordningen, med vin på förstaplatsen. Under 2025 hade kategorin vin från Systembolaget en andel på 35,4 procent av den totala konsumtionen. Det är en minskning med 0,6 procentenheter jämfört med 2024. Den näst största kategorin var starköl köpt på Systembolaget med en andel på 22,4 procent. Det är en ökning med 0,3 procentenheter sedan året innan. På tredje plats återfinns sprit köpt på Systembolaget med en andel på 11,9 procent, vilket är på samma nivå som under de tre åren dessförinnan.

Den fjärde kategorin i storleksordning var försäljningen av starköl på restaurang med en andel på 7,0 procent. Det är en ökning med 0,6 procentenheter jämfört med året innan. På femte plats återfinns folkölsförsäljningen som uppgick till 3,9 procent, vilket är en viss minskning. Vin på restauranger hamnade på sjätte plats med en andel på 3,4 procent, vilket är oförändrat jämfört med året innan.

Resandeförd sprit hade en andel på 2,9 procent och andelen resandeförd starköl var 2,1 procent. Cider köpt på Systembolaget hade en andel på 2,0 procent. Övriga kategorier hade en andel på mindre än 2 procent (se tabell 10 i tabellbilagan). Det framgår tydligt att gårdsförsäljningen endast utgjorde en mycket liten del av den totala alkoholkonsumtionen under 2025. Sprit som köpts genom gårdsförsäljning återfinns först på 23:e plats i rangordningen, vilket motsvarar den fjärde lägsta nivån bland samtliga redovisade kategorier. Vin och starköl som inhandlats via gårdsförsäljning hamnar på de två sista platserna.

Tabeller som endast redovisas i tabellbilagan

Som nämnts tidigare redovisas flera tabeller i en mindre version i själva rapporten, men i sin helhet i tabellbilagan på CAN:s hemsida (CAN; 2026). Det finns dock ytterligare tabeller i bilagan som inte redovisas i rapporten. Det gäller tabellerna:

15: Där de oregistrerade delmängderna utan korrigeringar redovisas.

16: De korrigeringskvoter som används för att justera de oregistrerade delmängderna.

17: De registrerade delmängderna i miljoner volymliter

18: De oregistrerade delmängderna i miljoner volymliter

Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands

Inledning

Syftet med Monitormätningarna är att beräkna den svenska befolkningens totala alkoholkonsumtion på aggregerad, nationell nivå. Detta görs genom att summera den registrerade försäljningen i landet med de oregistrerade delmängderna, enligt den metodik som redovisas och används i den här rapporten.

I den registrerade försäljningen i Sverige ingår emellertid även utländska besökares köp i landet. Det gäller för det första gränshandelsköp på Systembolaget, det vill säga inköp på Systembolaget som sedan förs tillbaka till hemlandet, framför allt till Norge, men även i viss mån till Finland och Danmark.

För det andra ingår utländska besökares köp för konsumtion i Sverige, både på Systembolaget och på restauranger. Däremot ingår inte svenskars konsumtion i samband med resor utomlands i beräkningarna. Dessa båda delmängder, alltså utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands, påverkar beräkningarna av den totala konsumtionen i olika riktningar. De båda delmängderna tar alltså till stor del ut varandra vid beräkningar av totalkonsumtionen bland svenskar. Frågan är i vilken utsträckning de båda delmängderna tar ut varandra

Två tidigare studier har genomförts inom ramen för Monitormätningarna där svenskars konsumtion utomlands jämförts med utländska besökares köp i Sverige. Den ena studien omfattar perioden 2017–2020 (Trollidal & Åström, 2021), och den andra fokuserar på år 2022 (Trollidal, 2023). Tillvägagångssättet har varit i stort sett likartat i båda studierna, även om vissa skillnader förekommit.

För att kunna beräkna utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands krävs uppgifter om antal utlandsresor, resornas längd i dagar samt alkoholintaget under dessa vistelser. För att genomföra beräkningarna har flera olika datakällor använts. Några av dessa har varit bristfälliga, vilket inneburit att vissa antaganden har behövt göras. Uppgifter om utländska gränshandelsköp av alkohol i Sverige under 2025 har dock publicerats (Trollidal, 2026). Resultaten sammanfattas i nästa avsnitt.

Resvanor

När det gäller svenskars resor utomlands så har det funnits vissa uppgifter om antalet fritidsresor, längden på resorna samt andelen affärsresor av det totala antalet resor. Motsvarande uppgifter för utländska besökare i Sverige saknas däremot.

För att göra en uppskattning av detta antal har i stället uppgifter från nationalräkenskaperna använts. Där finns uppgifter om den totala summan av resenärernas utgifter i samband med resor redovisade, både för svenskar utomlands och utländska besökare i Sverige (SCB, 2026). För att uppskatta antalet utländska besökares resor i Sverige har kvoten mellan dessa båda summor använts och applicerats på uppgifterna om svenskars utlandsvistelser.

Konsumtion under resor utomlands

För att beräkna mängden konsumerad alkohol per dag har Monitormätningarnas aktuella uppgifter om konsumtionen per år använts som bas för beräkningar av svenska resenärers konsumtion utomlands. WHO:s uppgifter om den genomsnittliga konsumtionen i Europa har använts som bas för beräkningar av utländska besökares konsumtion i Sverige (WHO, 2023).

Dessa uppgifter om årlig konsumtion har därefter räknats om till genomsnittlig konsumtion per dag. Denna genomsnittliga konsumtion per dag har därefter multiplicerats med det beräknade totala antalet dagar utländska besökare har varit i Sverige respektive antal dagar svenskar har varit utomlands.

Det är möjligt att personer som reser utomlands konsumerar mer alkohol än vad de i genomsnitt gör när de vistas hemma. Därför har tre nivåer på konsumtionen utomlands använts i beräkningarna. Den första nivån baseras på samma konsumtionsnivå utomlands som den genomsnittliga dagskonsumtionen hemma. Den andra nivån har beräknats utifrån ett antagande om att personer som reser utomlands dricker 25 procent mer än den genomsnittliga dagskonsumtionen hemma. I beräkningarna av den tredje nivån har en konsumtion som är 50 procent högre använts.

Resultat

Resultaten från dessa beräkningar visar att skillnaden mellan utländska besökares köp i Sverige, inklusive den norska gränshandeln, och svenskars konsumtion utomlands var mycket liten både under perioden 2017–2020 och under år 2022. Detta gäller oavsett vilken nivå på konsumtionen vid resor utomlands som används.

Generellt sett uppgår skillnaden mellan de publicerade uppgifterna i Monitor och de korrigerade uppgifterna till delar av en procent. Under perioden 2017–2020 var skillnaden i genomsnitt $-0,8$ procent för den lägsta uppskattade konsumtionsnivån utomlands och $+0,2$ procent för den högsta. I studien för år 2022 var motsvarande skillnader $-0,3$ procent respektive $0,0$ procent.

Uppdatering för 2025

Tillväxtverket har till uppgift att ta fram statistik över svenskars resande utomlands, men några uppgifter för 2025 har inte redovisats vid tidpunkten för den här rapportens publicering (Tillväxtverket, 2026). Det innebär att det inte är möjligt

att genomföra några förnyade analyser av alkoholkonsumtionen utomlands på samma sätt som tidigare.

Två viktiga variabler i beräkningarna finns dock tillgängliga för 2025. Det gäller uppgifterna från nationalräkenskaperna om den totala summan av resenärers utgifter i samband med resor, både för svenskar utomlands och för utländska besökare i Sverige (SCB, 2026).

Nettot av utländska besökares utgifter i Sverige och svenskars utgifter vid resor utomlands var ungefär lika stort år 2025 som 2022. Samtidigt var även den norska gränshandeln med alkohol i Sverige ungefär lika stor under 2025 som 2022, se nästa avsnitt. Dessa båda storheter är centrala i beräkningarna av nettot mellan svenskars konsumtion av alkohol utomlands och utländska besökares köp i Sverige.

Eftersom dessa storheter var i stort sett lika stora under 2025 som 2022 kan resultaten från de beräkningar som genomförts för år 2022 med största säkerhet även appliceras på 2025.

Slutsatser

Slutsatsen av dessa studier är att de i Monitormätningarna publicerade uppgifterna om den totala anskaffningen av alkohol i Sverige mycket väl kan användas som mått på svenskars konsumtion av alkohol oavsett var den äger rum.

Nordisk gränshandel med alkohol i Sverige

Det förekommer norsk, finsk och dansk gränshandel med alkohol i Sverige. Denna handel domineras dock av norska konsumenter som reser till Sverige för att handla. Uppgifter om gränshandeln fram till och med 2025 har tidigare publicerats av CAN (Trolldal, 2026). I detta avsnitt följer en kort sammanfattning.

För åren 2024 och 2025 har en ny och mer förfinad metodik tillämpats i beräkningarna. Denna metod har även använts för beräkningar av den finska och danska gränshandeln i Sverige. Den norska gränshandeln definieras som köp av alkoholdrycker som genomförts med norska betalningsmedel i Systembolagets butiker i kommuner som gränsar till Norge. Med norska betalningsmedel avses köp som genomförts med norska bankkort, samt fram till mitten av år 2020 även köp med norska kontanter. Därutöver inkluderas norska beställningar via Systembolagets ombud i dessa kommuner.

Den nya metodiken innebär att samtliga inköp av alkoholdrycker som genomförts med norska bankkort inkluderas i beräkningarna för 2024 och 2025. För år 2024 redovisas uppgifter baserade på både den tidigare och den nya metodiken, vilket gör det möjligt att beräkna effekterna av den nya metodiken på de beräknade nivåerna. I tabell 12 redovisas omfattningen av den norska gränshandeln och Systembolagets totala försäljning, uttryckt i liter ren alkohol under perioden 2016–2025. Dessutom presenteras gränshandelns andel av Systembolagets totala försäljning. Längst till höger i tabellen redovisas den norska gränshandeln i liter ren alkohol per norsk invånare 15 år och äldre.

Tabell 12. Norsk gränshandel i Sverige och Systembolagets försäljning i liter ren (100%) alkohol, samt gränshandelns omfattning per invånare 15 år och äldre, 2016–2025.

	Norsk gräns- handel i Sverige (liter)	Systembolagets totala försälj- ning (liter)	Andel norsk gränshandel av Systembolagets försäljning	Norsk gräns- handel per norsk invånare 15 år och äldre (liter)
2016	2 170 449	47 022 400	4,6%	0,51
2017	2 325 506	47 226 008	4,9%	0,54
2018	2 530 514	48 737 069	5,2%	0,58
2019	2 620 609	49 458 069	5,3%	0,60
2020	645 740	55 270 008	1,2%	0,15
2021	761 731	55 976 688	1,4%	0,17
2022	1 923 075	53 895 548	3,6%	0,43
2023	1 865 256	53 297 394	3,5%	0,41
2024	1 938 569	53 234 136	3,6%	0,42
Ny metodik:				
2024	2 073 384	53 234 136	3,9%	0,45
2025	2 049 002	51 869 375	4,0%	0,44

Den norska gränshandeln i Sverige uppgick under perioden 2022–2025 till i genomsnitt ungefär 0,43 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre i Norge och år, baserat på ett genomsnitt av den gamla och den nya beräkningsmetodiken. Jämfört med perioden 2016–2019, då motsvarande nivå var 0,56 liter, innebär detta en minskning med cirka 23 procent. Resultaten visar således att gränshandeln visserligen har återhämtat sig efter pandemin, men att den fortfarande ligger under de nivåer som noterades åren före pandemins utbrott.

Under 2025 omfattade den norska gränshandeln 4,0procent av Systembolagets försäljning. Den finska gränshandeln uppgick till 0,7 procent försäljning och den danska till 0,03 procent. För mer information om den nordiska gränshandeln, se CAN:s Kortfakta nummer 8 (Trolldal, 2026).

Avslutande sammanfattning

Den långsiktiga trenden mot en minskad alkoholkonsumtion fortsatte även under 2025. Sedan 2019 har konsumtionen minskat med drygt 9 procent, vilket i genomsnitt är en minskning med ungefär 1,5 procent per år.

Konsumtionen sjönk kraftigt i början av pandemin, men steg sedan i slutet av den och året efter. Under de tre senaste åren, 2023–2025, har dock konsumtionen minskat med i genomsnitt 2,7 procent per år. Denna minskade konsumtion avspeglas i en kraftigt minskad alkoholrelaterad dödlighet. Mellan åren 2023 och 2025 sjönk denna dödlighet med 17 procent enligt Socialstyrelsens statistikdatabas för dödsorsaker (SoS, 2026).

Minskningen skedde bland både män och kvinnor. Det är dock fler män som dör av alkoholrelaterade orsaker. Det minskade antalet döda mellan 2023 och 2025 var störst bland männen, men den procentuella minskningen var störst bland kvinnorna.

Sedan 2019 har konsumtionen av de större dryckeskategorierna sprit, vin och starköl minskat. I liter ren alkohol har minskningen varit störst för vin, följt av starköl och sprit. Sett över hela monitorperioden 2001–2025 har dock konsumtionen av både vin och starköl ökat. Däremot har spritkonsumtionen minskat kraftigt även över en längre tidsperiod. Även folkölskonsumtionen har minskat under flera decennier.

Även om den registrerade försäljningen i Sverige har minskat under de senaste åren har den registrerade *andelen* av totalkonsumtionen ökat. Den ligger nu på den högsta andelen sedan Monitormätningarna började år 2001, bortsett från pandemiåren 2020 och 2021.

På motsvarande sätt har den oregistrerade konsumtionen minskat. Detta avspeglas både i en kraftigt minskad resandeinförsel och i minskade köp av smugglad alkohol. Samtidigt har internethandeln ökat och hemtillverkningen ligger på ungefär samma nivå som 2019.

Gårdsförsäljning blev tillåtet i juni 2025, vilket innebär att antalet registrerade delmängder numera uppgår till fyra. Gårdsförsäljningens andel av den totala konsumtionen var dock mycket liten under det andra halvåret 2025. Det låga antalet tillstånd för denna typ av försäljning har med stor sannolikhet bidragit till detta. Det ska bli mycket intressant att följa denna utveckling under de närmaste åren parallellt med att matkravet för servering av alkohol togs bort under 2026. Det är två förändringar som kan få betydelse för den totala alkoholkonsumtionen under kommande år.

Referenser

I den här listan återfinns referenserna till den här rapporten. Dessutom redovisas samtliga rapporter från Monitormätningarnas alkoholdel, som publicerats av CAN sedan 2013.

CAN (2026). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2025. Tabellbilaga:
<https://www.can.se/publikationer/alkoholkonsumtionen-i-sverige-2001-2025>

Guttormsson U. (2025) Självrapporterade alkoholvanor i Sverige 2004–2024. Rapport 237. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2024). Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2023. Rapport 229. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2023). Norsk gränshandel med alkohol i Sverige. 2016–2022. Rapport 218. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2023). Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2022. Rapport 222. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2022). Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2021. Rapport 213. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2021). Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2020. Rapport 204. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2020). Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2019. Rapport 195. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U (2019). Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2018. Rapport 186. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Gröndahl M (2018). Befolkningens självrapporterade alkoholvanor 2004–2017. Rapport 173. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Gröndahl M (2017). Trender i dryckesmönster – befolkningens självrapporterade alkoholvanor under 2000-talet. Rapport 168. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Trolldal B (2022). Norsk gränshandel med alkohol i Sverige. 2016–2020. Rapport 208. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Guttormsson U & Trolldal B (2020). Norsk gränshandel med alkohol i Sverige. Rapport 190. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Kühlhorn E Hibell B Larsson S Ramstedt M & Zetterberg HL (1999).

Alkoholkonsumtionen i Sverige under 1990-talet. Stockholm. OAS, Socialdepartementet.

Källebring N (2021). Bortfall i Monitormätningarna. Rapport 201. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H & Trollidal B (2014a). Hur mycket dricker svensken? – alkoholkonsumtionen i siffror 2001–2012. Rapport 140. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H & Trollidal B (2014b). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2013. Rapport 142. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Leifman H (2000). The measurement of alcohol-related problems in Sweden. *Journal of Substance Abuse*, 12, 197–212. (Special Issue: Measuring alcohol consumption).

Nyffjäll M & Trollidal B (2022). Estimating total alcohol consumption in the Monitor survey – an updated technical description of the estimating method. Rapport 207. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Nyffjäll M & Trollidal B (2019). Estimating total alcohol consumption in the Monitor survey – a technical description of the estimating method. Rapport 182. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Ramstedt M (2010). How much alcohol do you buy? A comparison of self-reported alcohol purchases with actual sales. *Addiction*, 105, 649–654.

Ramstedt M m.fl. (2013). I Socialdepartementet: Uppföljning av regeringens alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksstrategi, nummer 2. Kapitel 10. Hur ska alkoholförseln mätas? – en genomgång av tillgängliga indikatorer och förslag på en reviderad metod. Stockholm: Regeringskansliet.

Raninen J (2015). Ingen dricker som Svensson – om svenska befolkningens dryckesvanor. Rapport 153. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Rådets direktiv (92/12/EEG). Om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor (cirkulationsdirektivet).

SCB (2026). Statistiska centralbyrån: Statistikdatabasen. Nationalräkenskaperna: Tjänstehandel i miljoner kronor, export och import efter tjänsteslag. År 1982 – 2025:
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__HA__HA0202/HA0202TjanstHArN/

SFS 2000:1225 (2000). Lag om straff för smuggling. Svensk Författningssamling. Stockholm: Finansdepartementet.

SFS 2010:1622 (2010). Alkohollag. Svensk Författningssamling. Stockholm: Socialdepartementet.

SoS (2026). Socialstyrelsen, statistikdatabas för dödsorsaker:
https://sdb.socialstyrelsen.se/if_dor/val.aspx

Tillväxtverket (2026). Svenskars resande:

<https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/statistikochanalys/statistikomturism/svenskarsresande.2129.html>

Trolldal B (2026). Nordisk gränshandel med alkohol i Sverige. Kortfakta 08. Stockholm: CAN – Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Trolldal B, Ramstedt M (2026). Gårdsförsäljning i Sverige – vem är köparen? Kortfakta 09 Stockholm: CAN – Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Trolldal B. & Åkerblad R. (2025). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2024. Rapport 236. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B (2024). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2023. Rapport 231. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B (2023). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2022. Rapport 221. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B (2022). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2021. Rapport 212. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B (2020). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2019. Rapport 193. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B (2019). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2018. Rapport 184. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B (red.) (2016). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2015. Rapport 160. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B (2019). Resandeförsel och köp av smugglad alkohol 2009–2018. Rapport 189. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B & Leifman H (2018). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2017. Rapport 175. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B & Leifman H (2017). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2016. Rapport 167. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B & Leifman H (2015). Hur mycket dricker svensken? Registrerad och oregistrerad alkoholkonsumtion 2001–2014. Rapport 152. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B Guttormsson U & Leifman H (2017). Registrerad och oregistrerad alkohol i Sveriges län 2001–2016. Rapport 165. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B & Åström V (2021). Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2020. Rapport 202. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

WHO (2023). World health statistics.

<https://www.who.int/data/gho/publications/world-health-statistics/>

Bilaga 1: Material och metod

Monitormätningarnas utgångspunkter

Inledning

I Monitormätningarna summeras den registrerade delen av alkoholanskaffningen med den oregistrerade delen för att på det sättet skapa en helhetsbild av den totala konsumtionen i landet. Den registrerade delen inkluderar alkohol som säljs inom landet, det vill säga på Systembolaget, restauranger, i livsmedelsbutiker och genom gårdsförsäljning. Denna del kallas för registrerad eftersom försäljningen via dessa kanaler finns statistikförd hos Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

Den oregistrerade delen består av alkohol som tas in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet. Av naturliga skäl saknas det officiell statistik för denna del av alkoholanskaffningen. Den kartläggs i stället med hjälp av Monitormätningarnas löpande frågeundersökning som årligen omfattar drygt 18 000 personer. Sedan starten år 2000 har 460 000 deltagit i undersökningen. För att minska effekterna av olika faktorer som kan snedvrider svaren i frågeundersökningen, bygger den på fyra centrala principer:

1. Undvikande av mått på konsumtionsplanet

En av orsakerna till att frågor om konsumtion undviks är att respondenterna kan ha svårigheter med att avgöra ursprunget till de drycker de konsumerar. Uppgifterna om anskaffning används som ett mått på konsumtionen eftersom det som anskaffas förr eller senare konsumeras. Över en längre tidsperiod är konsumtionen i princip densamma som anskaffningen på regional och nationell nivå. Det bör dock nämnas att det i frågeundersökningen även ställs direkta frågor om konsumtion av olika alkoholdrycker (oberoende av anskaffningskälla). På så sätt kan konsumtionen i olika grupper av befolkningen studeras. Resultaten baserade på dessa frågor redovisas i separata rapporter, se CAN:s hemsida.

2. Kort observationstid

För att minimera risken för glömskeeffekter och teleskopering är det viktigt med så kort observationstid som möjligt. Teleskopering innebär att respondenten förstorar ovanliga händelser eller förflyttar fram dem över tid. I undersökningen ställs därför frågor om respondenternas anskaffning under de senaste 30 dagarna.

3. Mätning på aggregerad nivå

Frågorna i den här delen av mätningarna avser anskaffning av alkohol-drycker, där de oregistrerade delmängderna summeras med de registrerade. Det innebär att resultaten avser utvecklingen av konsumtionen på aggregerad, nationell eller regional nivå, och således inte på individnivå.

4. Korrigering av självrapporterade uppgifter

Eftersom de oregistrerade delmängderna som fångas in i undersökningen ofta är behäftade med olika felkällor, bland annat till följd av bortfall och under- eller överrapportering, genomförs vissa korrigeringar. Dessa korrigeringar baseras på svar på frågor i undersökningen om mängden alkohol som respondenterna uppger att de har köpt på Systembolaget. De aggregerade svaren jämförs med den faktiska försäljningen och skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp och Systembolagets faktiska försäljning används som en korrigeringsfaktor. Denna faktor används för att på ett mer korrekt sätt beräkna de olika delmängderna oregistrerad alkohol. Dessa faktorer beräknas för varje dryckeskategori.

Denna korrigeringsteknik är central för att på ett mer korrekt sätt fånga upp de oregistrerade delmängderna. I korrigeringen tas också hänsyn till att de olika oregistrerade delmängderna i varierande grad är koncentrerade till dem som dricker allra mest, en grupp som är överrepresenterad i bortfallet. Se avsnittet "Korrigering av de självrapporterade oregistrerade delmängderna" nedan. För en teknisk beskrivning av den metodik som används, se Nyfjäll & Trolldal (2022).

Mätprocedur och urvalsmetod

Sedan 2013 är urvalet av respondenter individbaserat, och både mobilnummer och fasta telefonnummer används för kontakt. Tidigare användes RDD-metoden, det vill säga random digit dialing, vilket innebär att slumpmässigt genererade telefonnummer ringdes upp. Om flera personer bodde i hushållet valdes intervjupersonen med hjälp av födelsedagsmetoden. I slutet på 00-talet sjönk svarsfrekvensen bland yngre personer. Detta ledde till att RDD-urvalet kompletterades med ett individurval av yngre respondenter. Se Källebring (2021) för en fördjupad historisk beskrivning.

Sedan 2013 används följaktligen ett renodlade individurval. Urvalet levereras av företaget Marknadsinformation. Det baseras på en databas med samtliga, för undersökningar, tillgängliga telefonabonnenter med mobila eller fasta abonnemang. Åldersintervallet för urvalet är 17–84 år. Denna databas är hämtat ur en större databas som heter SPAR som täcker alla mantalsskrivna personer i landet.

Monitormätningarnas frågeundersökning genomförs både genom självadministrerade frågeformulär och traditionella telefonintervjuer, se nästa avsnitt. Det självadministrerade formuläret skickas till respondenternas mobiltelefoner, som en länk i ett sms tillsammans med ett inbjudningsmeddelande. Om respondenten inte besvarat enkäten efter fyra dagar får personen ett nytt sms med en påminnelse. Om frågorna inte har besvarats efter ytterligare fyra dagar förs det aktuella dagsurvalet över till telefonsystemet för uppringd bearbetning. Innan den första påringningen för telefonintervju genomförs så skickas ett aviserings-sms till varje respondent.

Under senare år har andelen i befolkningen som har ett registrerat telefonnummer minskat. Andelen är lägre bland yngre än bland äldre. Som ett komplement till telefonurvalet dras ett separat urval från SPAR av 17–29 åringar som kontaktas via brevutskick där missivbrevet har en länk till den digitala enkäten.

Ett nytt urval börjar användas varje vecka. Varje veckourval bearbetas under en fyraveckorsperiod. Ett nytt veckourval tillkommer således varje vecka, vilket innebär att fyra veckourval bearbetas parallellt.

Antalet uppringningsförsök är störst under den första veckan, för att successivt minska under de kommande veckorna. Efter att vid ett specificerat antal tillfällen försökt att nå en respondent på den mobila telefonen, byts nummer till den fasta telefonen och vice versa. Detta byte gäller av naturliga skäl endast de som har registrerade nummer till både mobilt och fast abonnemang. Antalet uppringningsförsök uppgår till maximalt 30 under en fyraveckorsperiod. I praktiken görs ungefär 20 försök hos dem som inte nås. Telefonintervjuer liksom frågeformulär är endast möjliga att besvara på svenska.

Utskick av sms-länkar och telefonintervjuer genomförs kontinuerligt. Intervjuer genomförs under alla veckodagar utom vissa dagar under storhelger. Totalt medverkar ungefär 350 personer per vecka, vilket motsvarar drygt 18 000 per år. Den genomsnittliga intervjutiden uppgår till ungefär nio minuter. Totalt har 460 000 personer medverkat i Monitormätningarna sedan starten under år 2000. Till och med år 2012 omfattade urvalet 16–80-åringar. År 2013 höjdes gränsen för de yngsta till 17 år och den övre åldersgränsen höjdes till 84 år. Sedan dess omfattar urvalet 17–84-åringar.

Ny undersökningsmetodik 2019/2020

I syfte att minska bortfallet och för att göra undersökningen mer attraktiv för olika grupper av respondenter infördes vid årsskiftet 2019/2020 en möjlighet för respondenterna att själv besvara undersökningen via ett digitalt frågeformulär. Initialt får alla i urvalet med mobilnummer ett erbjudande om att besvara frågorna genom en länk till formuläret som skickas via sms. De som väljer att avstå från att besvara formuläret på detta sätt blir efter ett antal dagar kontaktade för en telefonintervju, se avsnittet ovan.

Eftersom en sådan metodförändring kan ge upphov till resultatskillnader i form av nya svarsmönster och/eller förändrad sammansättning av respondenter, genomfördes ett test för att ta reda på om införandet av den nya svarsvägen påverkat svarsmönstren. Detta test utfördes parallellt med den ordinarie datainsamlingen under 2019 och omfattade ungefär 9000 respondenter.

I testet valde över hälften av respondenterna (53 %) att svara via mobillänken. Resterande intervjuer genomfördes på traditionellt sätt via mobiltelefon (37 %) respektive fast telefoni (10 %). Den nya intervjumetoden ökade svarsfrekvensen något jämfört med den normala datainsamlingen 2019, från 28 till 29 procent. Eftersom testet befanns framgångsrikt beslöts att införa sms-länk som ett permanent svarsvägsalternativ från och med 2020.

Undersökningens bortfall och viktning

Alla uppgifter som avser anskaffning av alkohol som inte sålts genom de i Sverige registrerade försäljningskanalerna, är beräknade med hjälp av resultaten från den ovan beskrivna frågeundersökningen. Det gäller resandeförsäljning, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning och köp via internet. Systembolagets onlineförsäljning ingår dock inte i kategorin ”köp via internet”. Den ingår i Systembolagets försäljningsstatistik, som redovisas inom ramen för den registrerade försäljningen.

Bortfallet i studien utgörs av respondenter som av olika skäl inte gått att nå för intervju eller som har avböjt att delta. I likhet med flertalet andra frågeundersökningar baserade på befolkningsurval, är svarsbortfallet idag högre än i början av 2000-talet.

Under studiens första år, fram till 2004, låg bortfallet på omkring 40 procent. Därefter ökade det till över 50 procent under åren 2007–2008 och vidare till cirka 65 procent år 2013. År 2014 uppgick bortfallet till 67 procent, följt av 73 procent år 2015 och 74 procent under perioden 2016–2018. År 2019 minskade bortfallet något till 72 procent och under 2020 sjönk det ytterligare till 67 procent. År 2021 låg nivån på 66 procent, för att sedan stiga till 69 procent år 2022. Under 2023–2025 uppgick bortfallet återigen till 72 procent.

Det är dock viktigt att poängtera att antalet intervjuade personer alltid uppgår till ungefär 1 500 varje månad. Det som definieras som bortfall i undersökningen är gruppen av personer som av olika skäl inte gått att nå för intervju eller som inte velat ingå i undersökningen. Denna grupp har alltså ersatts av andra respondenter som intervjuats i stället.

Ett sätt att korrigera för de representativitetsproblem som uppstår till följd av svarsbortfall, eller att urvalsramen initialt inte täckt hela den aktuella populationen, är att vikta de intervjuade personerna så att de i olika avseenden liknar den population som ska beskrivas. Sedan starten och fram till 2019 viktades respondenternas svar med avseende på kön (2 grupper), ålder (4 grupper) samt H-regiontillhörighet (3 grupper), så att sammansättningen av de intervjuade motsvarade proportionerna i befolkningen för dessa tre egenskaper. (H-regionindelningen grupperar landets kommuner efter invånartäthet.)

Som en del av den metodförändring som genomfördes 2019/2020 infördes ett nytt viktningsförfarande baserat på fler variabler. Monitormätningarna inkluderar bland annat bakgrundsfrågor om utbildningsnivå och om personen är född i Sverige eller inte. Det är känt att alkoholvanorna kan variera med avseende på dessa egenskaper. Eftersom personer med lägre utbildningsnivå respektive utländsk bakgrund visat sig vara underrepresenterade bland de svarande (Källebring, 2021) beslöts att dessa egenskaper skulle inkluderas i den nya vikten. Detta innebär att datamaterialet viktas med avseende på kön (2 grupper) boenderegion, (3 grupper baserat på SKR:s kommungruppsindelning), ålder (4 grupper), utbildningsnivå (2 grupper) samt utländsk bakgrund (2 grupper). Detta detaljerade viktningsförfarande förutsätter dock att vikten beräknas av en kombinerad metod av cellviktning (individnivå) och marginalviktning (gruppnivå).

Vad gäller utbildningsnivå går skiljelinjen mellan de som har högskole-/universitetsutbildning, och inte. Att ha utländsk bakgrund definieras som att vara utlandsfödd eller att ha båda föräldrarna födda utomlands, medan övriga återfinns i den andra gruppen. Boenderegion handlar om huruvida boende-kommunen definierats höra till storstadsområde, större stad eller övrig kommuntyp.

Under 2024 skedde ett relativt stort skifte i svarssätt hos respondenterna, från självadministrerade enkäter till telefonintervjuer. För att korrigera för eventuella effekter av detta skifte infördes en korrigeringsvikt. Det innebär att andelarna som besvarade enkäten via de båda svarssätten viktades så att de blev på samma nivå under 2024 som under 2023. På samma sätt används 2023 års andelar även för 2025.

Extremvärden

Det kan av olika skäl förekomma extremvärden i datamaterialet. Det kan bland annat bero på att de intervjuade personerna har uppgivit felaktiga uppgifter eller på manuella felkodningar. Det är viktigt att korrigera för dessa extremvärden, eftersom de beräknade volymerna annars kan bli missvisande. Det gäller speciellt de mindre delmängderna. Ett exempel på detta är orimliga uppgifter om antal resor eller köp. I Monitormätningarna används därför ett tak på 20 resor, 20 köp av smugglad alkohol och 20 köp på Systembolaget under den senaste 30-dagarsperioden. Vid beställningar på internet används ett tak på 10 under samma period. Ett annat exempel är den övre gräns på 10 liter, som används som gräns för hur mycket en resenär kan föra med sig vid resor med flyg. Större volymer än så har inte ansetts rimliga för det färdssättet.

Standardisering för ålder och alkoholhalter

Enligt internationell praxis beräknas normalt per capita-konsumtionen av alkohol per invånare 15 år och äldre. Detta beror på att befolkningsstrukturen kan skilja sig åt mellan länder, liksom mellan olika tidsperioder inom ett och samma land. Denna praxis tillämpas även i Monitormätningarna.

När det gäller den registrerade konsumtionen har all försäljning i landet räknats om till liter ren (100 %) alkohol. Denna summa har i sin tur dividerats med antalet personer i befolkningen som var 15 år och äldre den 31 december respektive år. År 2025 uppgick antalet invånare som var 15 år eller äldre till 8 860 130 personer.

I Monitormätningarna förändrades dock åldersintervallet 2013, från 16–80 år till 17–84 år. Detta justeras genom användningen av korrigeringsfaktorerna. Dessa faktorer utgår från relationen mellan de intervjuade personernas självrapporterade köp på Systembolaget, och Systembolagets faktiska försäljningsvolym, som inkluderar alla köp oavsett kundernas ålder. I uppräkningsanpassas på så sätt Monitormätningarnas snävare åldersintervall till Systembolagets bredare (se nästa avsnitt). För ytterligare information hänvisas till Nyfjäll & Trolldal (2022).

I resultatavsnittet redovisas de olika delmängderna anskaffad alkohol per invånare 15 år och äldre med två decimaler. Syftet är att synliggöra förändringar i anskaffningen av relativt små delmängder på ett bättre sätt, jämfört med om färre decimaler användes. Denna exakthet bör dock tolkas med viss försiktighet. Denna försiktighet bör även gälla tolkningen av de procentuella förändringarna som oftast anges med en decimal.

När respondenternas svar på frågorna om resandeförsel, köp av smugglad alkohol och så vidare sammanställs, erhålls mängderna av respektive dryck i volymliter. För att kunna jämföra dessa delmängder med varandra och över tid, och för att kunna summera den totala mängden anskaffad alkohol, räknas alla volymer om till antal liter i ren alkohol. Vid dessa beräkningar används Systembolagets alkoholhalter, baserade på deras försäljning av respektive typ av dryck respektive år. Resultaten uttrycks följaktligen i liter ren (100 %) alkohol.

När det gäller försäljningen på restauranger med serveringstillstånd används Systembolagets alkoholhalter för de kategorier som Folkhälsomyndigheten använder i redovisning av restaurangförsäljningen.

Registrerad försäljning

De i Sverige registrerade försäljningskanalerna består av försäljning på Systembolaget, folköl i livsmedelsbutiker, servering på restauranger samt gårdsförsäljning. Uppgifterna om försäljningen på Systembolaget erhålls direkt från Systembolaget. Försäljning på restauranger baseras på partihandlarnas rapporterade uppgifter som publiceras av Folkhälsomyndigheten. Även gårdsförsäljningen redovisas till Folkhälsomyndigheten.

Försäljningen av folköl beräknas av företaget Delfi Marknadspartner AB, på uppdrag av Sveriges Bryggerier. Delfi redovisar uppgifter om försäljning från de företag som ingår i deras undersökningar, vilket är den övervägande majoriteten. För övriga företag görs en uppskattning. Detta innebär att det kan finnas en viss felmarginal för den beräknade folkölsförsäljningen. I de uppgifter om folkölsförsäljningen som publiceras i den här rapporten ingår även den försäljning som sker på restauranger eller på andra serveringsställen. Den delen uppgår till knappt 1 procent av den totala folkölsförsäljningen och redovisas inte separat.

Dryckeskategorin "cider och blanddrycker" särredovisas inte i den officiella restaurangstatistiken. Dessa drycker redovisas i respektive huvudkategori istället, det vill säga som sprit, vin eller starköl. Denna kategorisering baseras på den tillverkningssteknik som använts vid framställningen av respektive dryck. Detta får till följd att uppgifterna om total anskaffning av cider inte ger en fullständig bild av konsumtionen av dessa drycker i landet. I den här rapporten ingår även så kallade blanddrycker och "alkoläsk" i dryckeskategorin "cider".

Oregistrerade delmängder

Resandeförsel och smugglade alkoholdrycker

De oregistrerade delmängderna består av resandeförsel, köp av smugglad alkohol, köp via internet och hemtillverkning. Det är väsentligt att skilja på alkohol som förs in i landet i samband med resor, så kallad resandeförsel, och den som smugglas in i landet i syfte att säljas vidare. Den avgörande skillnaden är om införseln sker i kommersiellt syfte eller inte. Det vill säga om de införda dryckerna förs in i landet för eget bruk eller för att säljas vidare på den illegala marknaden i syfte att tjäna pengar på hanteringen (SFS 2000:1225, Lag om straff för smuggling; SFS 2010:1622, Alkohollag).

I Monitormätningarna beräknas därför mängden resandeförd alkohol på basis av frågor om hur mycket resenärer tagit med sig vid inresor till Sverige. Anskaffningen av smugglad alkohol till Sverige mäts med frågor om köp av alkoholdrycker som någon eller några personer fört in i landet i syfte att sälja vidare för att tjäna pengar. Det finns inte någon avsikt att i denna undersökning nå de personer som utför själva smugglingen. Frågorna avser därför i stället respondenternas köp av alkohol som smugglats in i landet.

För att beräkna resandeförseln ställs frågor om respondenternas resande. De som svarar att de rest in till Sverige från utlandet under de senaste 30 dagarna får uppge hur många gånger de gjort det under perioden och om de förde med sig någon alkohol vid den senaste inresan. Den mängd resenären tog med sig vid den senaste resan multipliceras med antalet resor personen gjort under de sen-

aste 30 dagarna. Om respondenten har rest och fört in alkoholen tillsammans med någon annan, divideras den införda mängden med det antal personer som förde med sig alkoholen. Detta görs för att undvika dubbelräkning.

Anskaffningen av smugglad alkohol beräknas genom att först fråga om de intervjuade personerna, under de senaste 30 dagarna, har köpt alkoholdrycker i Sverige som någon eller några personer fört in i landet i syfte att säljas vidare för att tjäna pengar. Om så är fallet, ställs ytterligare frågor om antalet gånger respondenten köpt smugglad alkohol under de senaste 30 dagarna och vilka mängder det rörde sig om den senaste gången. Den mängd personen köpte senaste gången multipliceras med antal gånger smugglad alkohol har köpts. Både frågor om resandeförsel och köp av smugglad alkohol ställs separat för sprit, vin, starköl och cider. Vin är uppdelat på vanligt vin och starkvin när det gäller resandeförsel, men inte när det gäller köp av smugglad alkohol. Frågorna om köp av smugglad cider började ställas under 2010.

Det är i praktiken fri införsel i samband med resor så länge de införda mängderna är för privat bruk. För att skilja på resandeförsel och smuggling i Monitormätningarna behövs dock en övre gräns för hur mycket alkohol som kan definieras som "för privat bruk". Det finns inte någon självklar sådan gräns. Däremot finns de av EU angivna indikativa nivåerna som kan användas för detta ändamål. Dessa nivåer är 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin (inklusive cider), samt 110 liter starköl per inresa (Rådets direktiv 92/12/EEG).

Dessa nivåer kan dock överskridas om införseln är för privat bruk, vilket innebär att de inte är användbara för att skilja på resandeförsel och smuggling. På grund av detta används högre nivåer i Monitormätningarna. Dessa nivåer är 40 liter sprit, 75 liter starkvin, 150 liter vin, 300 liter starköl och 300 liter cider. Valet av dessa nivåer kan diskuteras. En övre gräns måste dock finnas för att undvika att införda mängder först definieras som resandeförsel och i ett senare skede även som köp av smugglad alkohol, vilket skulle kunna leda till dubbelräkning.

Även när det gäller köp av smugglad alkohol, används gränser för hur mycket en person kan köpa under en 30-dagarsperiod. Anledningen till detta är att det kan finnas ett eller flera grossistled i hanteringen, samtidigt som frågorna i undersökningen endast avser mäta de mängder som köpts för eget bruk. Gränserna är desamma som för resandeförseln och används även vid köp via internet.

Hemtillverkning

Beträffande hembränd sprit ställs inte frågor om anskaffning utan om själva konsumtionen. De konsumerade mängderna hembränd sprit mäts, dels genom frågor om konsumtion av sprit totalt sett under den senaste 30-dagarsperioden, dels genom frågor om konsumtion av hembränd sprit under samma period. Andelen hembränd sprit av den totala spritkonsumtionen (p) används sedan för att beräkna den totala konsumtionen av hembränt på nationell nivå enligt följande ekvation: $T = \text{ÖS} + p \cdot H \cdot T$. I ekvationen står T för den totala spritkonsumtionen i landet, $p \cdot H \cdot T$ är andelen hembränt av den totala spritkonsumtionen. Konsumtionen av all övrig sprit betecknas med ÖS. Det är försäljning på Systembolaget, restauranger och på gårdar samt de beräknade delmängderna oregistrerad sprit. Tecknet * i ekvationen är ett multiplikationstecken. Frågorna angående hemtillverkade mängder vin och öl avser mängder färdigställda drycker under de senaste 30 dagarna.

Köp via internet

Frågor om köp via internet under de senaste 30 dagarna började ställas 2006. De resultat som redovisas baseras på frågor om mängden beställda drycker, uppdaterad på sprit, vin, starkvin, starköl och från och med 2010 även cider. De beställda mängderna den senaste gången multipliceras med antalet gånger respondenten beställt alkohol via internet under de senaste 30 dagarna. Frågorna gäller inte Systembolagets onlineförsäljning. Dessa köp fångas upp inom ramen för Systembolagets registrerade försäljning.

Korrigerig av de självrapporterade oregistrerade delmängderna

Monitormätningarna syftar till att redovisa både trender och nivåer i alkoholan-skaftningen totalt, och för de olika delmängderna. Det är dock väl känt inom forskningen att svar på intervjufrågor om köp och konsumtion av alkohol ofta inte ger en korrekt bild av de verkliga köpta och konsumerade nivåerna, se till exempel Kühnhorn m.fl., (1999), Ramstedt (2010) och Ramstedt m.fl., (2013).

Täckningsgrader

För att få ett mått på i vilken utsträckning de deltagande personerna över- eller underskattar sin anskaffning, ingår det i Monitormätningarnas frågeundersökning även frågor om de intervjuade personernas köp av alkohol på Systembolaget. Svaren på dessa frågor jämförs med Systembolagets faktiska försäljning.

Generellt sett har respondenternas uppgivna köp på Systembolaget ofta varit lägre än den faktiska försäljningen. Detta kan antas bero på social önskvärdhet, att de intervjuade personerna glömt hur mycket de köpt och på att de personer som ingår i bortfallet kan ha köpt mer på Systembolaget än de som besvarade frågorna. Det förekommer dock även överrapportering, framför allt för köp av starkvin och cider.

Skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp på Systembolaget och Systembolagets faktiska försäljning benämns täckningsgrad. Denna täckningsgrad mäts i procent, det vill säga de självrapporterade mängderna köpt alkohol på Systembolaget i procent av de faktiska sålda mängderna. Täckningsgraden beräknas för de olika dryckeskategorierna. I och med att den nya metodiken infördes från och med 2019/2020 har dock denna täckningsgrad ökad. Skillnaden mellan de uppgivna köpen på aggregerad nivå och den faktiska försäljningen har minskat betydligt.

Det fanns en betydande samvariation mellan respondenternas uppgivna köp och den faktiska försäljningen på Systembolaget enligt den gamla metodiken. Täckningsgraden var högst för vin följt av starköl och sprit (se även Leifman & Trolldal 2014b).

Eftersom huvudsyftet med Monitormätningarna är att få en bild av den totala konsumtionen i landet är tanken att de uppmätta täckningsgraderna för de olika dryckerna kan användas som utgångspunkt för att korrigera nivåerna för de oregistrerade delmängderna, det vill säga resandeförsel, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning respektive internetköp. Ett annat skäl till att korrigera respondenternas uppgifter är att kunna jämföra de olika delmängderna med varandra, och

då behöver dessa vara korrekt beräknade. Det gäller inte minst vid jämförelser mellan de oregistrerade och de registrerade delmängderna.

I CAN Rapport 140 (Leifman & Trolldal, 2014a) redovisades statistiskt säkert ställda samband mellan respondenternas uppgivna köp och den faktiska försäljningen varje månad. Pearson's korrelationskoefficient var 0,69 för sprit, 0,75 för starköl och 0,78 för vin per månad under perioden 2008–2012.

I en revidering av tidigare beräknade nivåer (2001–2012) skattades täckningsgraderna för de olika dryckerna under hela den då aktuella perioden med hjälp av tidsserieanalys. De förväntade värdena på täckningsgraderna applicerades på de olika åren under perioden med åren 2008 och 2009 som basår, se Leifman & Trolldal (2014a) för en detaljerad beskrivning.

Från och med år 2013 beräknas täckningsgraderna på ett annorlunda sätt. För åren 2013 och 2014 används genomsnittet för de två senaste åren som utgångspunkt för beräkningarna och sedan 2015 de tre senaste åren. I tabell 13 redovisas täckningsgraderna för de olika dryckerna för åren 2023–2025, genomsnittet för dessa år och de beräknade korrigeringsfaktorerna. De genomsnittliga täckningsgraderna är lägst för sprit och högst för starkvin. Av detta följer att korrigeringsfaktorn blir högst sprit och lägst för starkvin.

Tabell 13. Täckningsgrad i procent, självrapporterade köp och faktisk försäljning på Systembolaget åren 2022–2024, samt beräknad korrigeringsfaktor*.

	Sprit	Starkvin	Vin	Starköl	Cider
2023	96,4	153,5	95,8	92,9	137,9
2024	79	119,7	101	85,4	110,7
2025	72	130,9	92,6	84,2	105,8
Genomsnitt 2023–2025	81,3	133,3	96,4	87,3	116,5
Korrigeringsfaktorer 2025	1,23	0,75	1,04	1,15	0,86

Av tabellen framgår att respondenternas uppgivna köp av starköl på Systembolaget motsvarar 87,3 procent av den faktiska försäljningen i genomsnitt under åren 2023–2025. För att beräkna korrigeringsfaktorn divideras 1 med täckningsgraden. För starkölets del blir beräkningen därför $1/0,873$ vilket är 1,15. Det är med andra ord det inverterade värdet av täckningsgraden som används som korrigeringsfaktor.

Vin hade en täckningsgrad på i genomsnitt 96,4. Korrigeringsfaktorn blir på motsvarande sätt $1/0,964$ vilket är 1,04. Korrigeringsfaktorerna för de övriga dryckerna blir 1,23 för sprit, 0,75 för starkvin och 0,86 för cider. Dessa korrigeringsfaktorer utgör grunden för korrigeringen av de olika oregistrerade delmängderna.

I tabell 15 i tabellbilagan på CAN:s hemsida redovisas de oregistrerade delmängderna före korrigeringen. Det är således dessa siffror som är basen för beräkningarna. Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att alla frågebatterier om anskaffning av drycker från olika källor i undersökningen är uppbyggda på samma sätt. De baseras på den senaste gången en respondent köpt, eller på

annat sätt anskaffat alkohol, multiplicerat med antal gånger under de senaste 30 dagarna. Detta gäller även frågorna om köp på Systembolaget, vilket är en förutsättning för att kunna använda sig av systembolagsfrågorna som bas för korrigering av de oregistrerade delmängderna.

När det gäller Systembolagets försäljning har det dock visat sig att en del av den sker till norska invånare som gör köp i Sverige. En uppskattning på fem procent av försäljningen har tidigare använts i Monitor som mått på denna gränshandel. Denna mängd har därför exkluderats i de försäljningsmängder som varit utgångspunkten för beräkningen av de olika täckningsgraderna och korrigeringsfaktorerna, eftersom endast svensktalande telefonabonnenter som bor i Sverige ingår i urvalet till Monitormätningarnas frågeundersökning. På grund av den lägre norska gränshandeln under pandemiåren 2020 och 2021 har dock andelarna 1,2 procent respektive 1,4 procent använts för dessa år.

Under åren efter pandemin har denna andel varit relativt stabil, men på en lägre nivå än före pandemin. År 2022 uppgick den till 3,6 procent, 2023 till 3,5 procent, 2024 till 3,6 procent och 2025 till cirka 3,7 procent (enligt den tidigare metodiken för dessa beräkningar). I de volymer registrerad alkohol som redovisas inom ramen för Monitormätningarna ingår däremot all försäljning, oavsett vem som har köpt alkoholdryckerna.

Bortfall av problemdrickare

Utgångspunkten för korrigeringarna är att respondenterna under- eller överrapporterar de olika oregistrerade delmängderna (resandeförsel, köp av smugglad alkohol, hemtillverkning och internetköp) lika mycket som de under- eller överrapporterar köpen på Systembolaget.

Korrigeringsfaktorerna, som redovisas i tabell 13, benämns även för kvoter. Dessa faktorer eller kvoter delas upp i två delar. Den första delen är kopplad till bland annat glömska och social önskvärdhet hos respondenterna generellt. Den andra delen beror på effekterna av att de personer som dricker allra mest är överrepresenterade i bortfallet, vilket tidigare svenska studier har visat. Denna grupp kallas fortsättningsvis för ”problemdrickare” (Kühlhorn, m.fl., 1999; Leifman, 2000). Eftersom konsumtionen är så pass hög i denna grupp, och möjligen också anskaffningen av oregistrerade delmängder, är det av stor vikt att särskild hänsyn tas till denna grupps andel av de olika delmängderna.

Den första delen av korrigeringsfaktorerna antas vara lika stor för de olika oregistrerade delmängderna som skillnaden mellan respondenternas uppgivna köp och den faktiska försäljningen på Systembolaget. Den andra delen kan dock beräknas för respektive oregistrerad delmängd (här införsel, köp av smugglat och hembränt). Detta görs specifikt för varje dryckeskategori. De slutgiltiga korrigeringsfaktorerna blir därför högre eller lägre jämfört med de ursprungliga korrigeringsfaktorerna eftersom de bara baseras på skillnaden mellan uppgivna köp och faktisk försäljning på Systembolaget, se tabell 13.

Det första steget är att beräkna hur stor del av korrigeringsfaktorerna, enligt tabell 13, som beror på att problemdrickarna är överrepresenterade i bortfallet. I tidigare studier har det antagits att andelen problemdrickare i befolkningen är 3 procent men att endast 1 procent nås i den här typen av undersökningar

(Kühlhorn, m.fl., 1999; Leifman, 2000). Detta antagande används även i de här beräkningarna. I de här beräkningarna definieras problemdrickarna som den procent av respondenterna som dricker mest. Dessa uppgifter baseras på frågor om självrapporterad konsumtion på individnivå som också ingår i Monitormätningarnas frågeundersökning.

När andelen problemdrickare räknas upp från 1 procent till 3 procent ökar täckningsgraden och den ursprungliga korrigeringskvoten ändras i motsvarande grad. Skillnaden mellan den ursprungliga och den nya kvoten skulle enligt detta resonemang alltså bero på bortfallet av problemdrickare. Ett räkneexempel visar att om den ursprungliga korrigeringsfaktorn är 1,7 och den nya beräknas till 1,5 är skillnaden däremellan (0,2) den del som beror på problemdrickarna är underrepresenterade bland de svarande. Kvoten 1,5 är alltså den del som endast har att göra med den allmänna underrapporteringen av de svarande respondenterna.

Nästa steg är att beräkna hur stor del av de olika delmängderna som problemdrickarna står för och ställa denna del mot motsvarande andelar för Systembolagets drycker, enligt tabell 13. Om exempelvis problemdrickarna svarar för en lägre andel av den totala resandeförseln av sprit än vad de svarar för när det gäller köp av sprit på Systembolaget blir korrigeringskvoten som beror på problemdrickarna mindre än för Systembolaget (alltså mindre än 0,2) och den totala korrigeringskvoten blir lägre än 1,7. Om problemdrickarna till exempel svarar för 4,5 procent av all resandeförsel av sprit men för 9 procent av alla spritköp på Systembolaget blir kvoten för resandeförsel 1,6 istället för 1,7 enligt följande beräkning: $0,2 * (0,045/0,09) = 0,1$ och den totala korrigeringskvoten blir $1,5 + 0,1$, det vill säga 1,6.

Om problemdrickarna däremot svarar för en högre andel jämfört med motsvarande drycks andel på Systembolaget ska den totala korrigeringsfaktorn räknas upp. Detta visar sig vara fallet för köp av smugglad alkohol. Om exempelvis problemdrickarna svarar för 18 procent av den sammantagna köpvolymer av smugglad sprit, ska denna ställas mot Systembolagets andel om 9 procent (som ovan). Korrigeringskvoten på grund av problemdrickarnas blir därmed $0,2 * (0,18/0,09) = 0,4$. Den totala korrigeringen blir då i detta fall 1,9 ($1,5 + 0,4$) istället för den ursprungliga 1,7 som enbart baserades på täckningsgraden för köpen på Systembolaget.

Om problemdrickarnas andel av köp av en viss delmängd skulle vara exakt samma som deras andel av köpen på Systembolaget av samma dryck, behålls den ursprungliga korrigeringsfaktorn för denna delmängd. Det skulle innebära att ingen ändring av den ursprungliga korrigeringsfaktorn behöver genomföras. På detta sätt får vi alltså fram dryckesspecifika korrigeringskvoter för resandeförsel, köp av smugglat och för hembränt.

Även om principen bakom dessa korrigeringar är fullt rimlig, bör det beaktas att de bygger på vissa antaganden. Att avstå ifrån att göra någon korrigering alls bedömer vi dock vara ett betydligt sämre alternativ. Hur ser det då faktiskt ut bland problemdrickarna i Monitormätningarnas frågeundersökning?

Den andel av de totala köpvolymer på Systembolaget som problemdrickarna stod för åren 2023–2025 framgår av tabell 14. Exempelvis svarar denna grupp för 9,5 procent av den totala mängden sprit som köpts på Systembolaget, 8,2 procent av starkölsköpen och för 4,4 procent av det vin som köptes där.

Om problemdrickarnas andelar är lika stora för resandeförsel, köp av smugglat och hemtillverkning som för köpen på Systembolaget, behövs alltså inga ytterligare ändringar av korrigeringsfaktorerna, men så är inte fallet. De andelar som problemdrickarna svarade för när det gäller de oregistrerade delmängderna varierar och redovisas i tabell 14.

Det framgår att andelarna resandeförd sprit och starköl bland problemdrickare är lägre än deras andelar av köpen på Systembolaget. Problemdrickarnas andelar när det gäller köp av smugglad sprit och starköl är däremot betydligt högre än deras andelar av köpen på Systembolaget. Även hembränd sprit är avsevärt mer koncentrerad till gruppen problemdrickare jämfört med motsvarande andel av spritköpen på Systembolaget.

När det gäller resandeförsel av sprit, vin och starköl betyder det att dessa delmängder ska räknas upp i mindre utsträckning än vad de initiala korrigeringskvoterna indikerade.

Tabell 14. Andel av de aktuella delmängderna som problemdrickarna (den procent som dricker mest) svarade för i genomsnitt under treårsperioden 2023–2025.

	Sprit	Starköl	Vin
Systembolaget	9,5 %	8,2 %	4,4 %
Resandeförsel	5,3 %	6,6 %	3,8 %
Köp av smugglat	20,1 %	22,3 %	..
Hemtillverkning	78,3 %	..	..

Hemtillverkning av vin och öl, köp av smugglat vin och cider, resandeförsel av starkvin och cider samt internetköp: Eftersom antalet respondenter med värden för dessa dryckeskategorier har varit mycket lågt, har det inte varit möjligt att genomföra meningsfulla analyser. Smugglat starkvin ingår inte i Monitormätningarna eftersom nivåerna bedöms vara ytterst små.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att de nya korrigerade kvoterna, då hänsyn tagits till bortfallet av problemdrickare, blir högre för köp av smugglat. Det beror alltså på att köp av smugglad alkohol är mer koncentrerad till problemdrickarna än vad köpen på Systembolaget är. Däremot blir kvoterna lägre för resandeförsel, vilket beror på att förseln av dessa drycker är mindre koncentrerad till problemdrickarna än vad Systembolagsköpen är. För en detaljerad beskrivning av dessa korrigeringar, se Nyfjäll & Trolldal (2022).

De dryckeskategorier som korrigeras för problemdrickarna på detta sätt är resandeförsel av sprit, starköl och vin, köp av smugglade sprit och starköl samt hemtillverkning av sprit. Övriga kategorier består av så pass små volymer att beräkningar av andelar bland dem som dricker mest inte blir meningsfulla. För dessa kategorier används enbart den initiala korrigeringskvoten, utan ytterligare ändringar. Det gäller köp via internet, köp av smugglat vin och cider, resandeförd starkvin och cider, samt hemtillverkning av vin och öl. De slutgiltiga kvoterna för samtliga delmängder redovisas i tabell 17 i tabellbilagan på CAN:s hemsida.

CAN är Sveriges ledande kunskapscentrum med uppdrag att undersöka, analysera och sprida kunskap om användningen av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.

Vår vision är ett samhälle där människor inte far illa av skadligt bruk och beroende. Vi arbetar för ökad kunskap och vill bidra till välgrundade beslut.

Använd kunskapen!

CAN – Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning | www.can.se